Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT | פרייז 20 גראשען | הײנט 8 זײטען.

נייער פאלקסבלאט

אומפארטייאישע פאליטיש-געזעלשאפטליכע טאג-צייטונג

Nr 193 | Łódź, Poniedziałek 19 sierpnia 1929 r. | זיבעטער יאהרגאנג | לאדז, מאנטאג, יג מנחם אב תרפ"ט | № 193

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 24-71. | אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פיעטריקאווער 21, טעל. 24-71

אנ'אבלאווע אויף פיעטריקאווער גאס

מ'האט געזוכט גע'גנב'עטע וועקסלען, וואס זענען דיסקאנטירט געווארען

(2) געכטען אין די מיטאג־שעה'ן איז אויף פעטריקאווער גאס, אויפ'ן שטח צווישען נארוטאוויטש און פאלודניאווא דורכגעפיהרט געווארען אַנ'אבלאווע אויף ווינקעל־דיסקאנטערען. מען האט ביי זיי געזוכט וועקסלען מיט דער זשירא פון דער „ווידזעווער מאנופאקטור", אין צוזאמענהאנג מיט דער וועקסעל־גנבה, וואס איז אין דער דאזיגער פירמע בעגאנגען געווארען דורך א געוויסען אברהם יאקובאוויטש. די רעזולטאטען פון דער אבלאווע זענען דערווייל געהאלטען בסוד, און ערשט אין עטליכע טעג ארום וועלען געבראכט ווערען געוויסע אינפארמאציעס וועגען דעם דאזיגען סענסאציאנעלען ענין.

חוץ מזה דערוויסען מיר זיך, אז די היזקות פון דער „ווידזעווער מאנופאקטור" זענען דערווייל נישט פעסטגעשטעלט געווארען, מחמת ס'איז נישט בעקאנט, וויפיל וועקסלען עס געפינען זיך נאך אין פערקעהר. דער רוב וועקסלען איז אויסגעשטעלט אויף אקטאבער און נאוועמבער, און ערשט דאן וועט מען קאנען פעסטשטעלען די פאקטישע סומע. ס'איז פערשטענדליך, אז אויב די וועקסלען וועלען אויסגעקויפט ווערען וועט ליידען די „ווידזעווער מאנופאקטור", און אויב זיי וועלען פראטעסטירט ווערען, וועלען ליידען די דיסקאנטערען, וועלכע האבען די דאזיגע וועקסלען גענומען ביי יאקובאוויטשען.

ווי מיר דערוויסען זיך, זיצט יאקובאוויטש אין טורמע. ער איז שטארק נידערגעשלאגען. אין זיין שולד האט ער זיך מודה געווען.

די „יודישע אגענץ" און דער „קרן-היסוד"

ציריך. (יט"א) דער ניי־געוועהלטען אדמיניסטראטיוו־קאמיטעט פון דער „יודישער אגענץ" האט זיך אויף זיין ערשטער זיצונג אונטער'ן פארזיץ פון ה' פעליקס ווארבורג בעשעפטיגט צו. אנד. אויך מיט דער שאפונג פון א נייעם דירעקטאריום פון קרן־היסוד.

אין הסכם מיט דער קאנסטיטוציע פון דער אגענץ וועט דאס דירעקטאריום פון קרן־היסוד בעשטעהן אין איין העלפט פון ציוניסטען און אין דער צווייטער העלפט פון נישט־ציוניסטען. אלס פערטרעטער פון נישט־ציוניסטישען טייל פון דער „אגענץ" איז, ווי מיר האבען שוין טעלעגראפיש מיטגעטיילט, געוועהלט געווארען אין דירעקטאריום פון קרן־היסוד דירעקטאר אסקאר וואסערמאן.

דיר. וואסערמאן איז בעאויפטראגט געווארען אויסצואַרבייטען געמיינזאם מיט'ן ביז־איצטיגען דירעקטאריום פון קרן־היסוד די פלענער און פאר־שלאגען פאר דער ווייטערער טעטיגקייט, וואס וועלען בעטראכט ווערען אויף דער נאהענטסטער זיצונג פון אדמיניסטראטיוו־קאמיטעט. דירעקטאר וואסערמאן האט איינגעלאדען דאס דירעקטאריום פון קרן־היסוד אויף א זיצונג קיין בערלין אין דער ערשטער העלפט פון חודש סעפטעמבער ה. י. אין דער זיצונג וועלען זיך בעטייליגען אויך איינינע נישט־ציוניסטען מיטגלידער פון דער „אגענץ".

אויף דער דאזיגער זיצונג וועלען בעטראכט ווערען א רייה פראגען וועגען דער צופאסונג פון קרן־היסוד ארבייט צו די פערגרעסערטע מעגליכקייטען אין צוזאמענהאנג מיט דער שאפונג פון דער פערברייטערטער „יודישער אגענץ".

יודיש איז משמעות נישט היגיעניש...

ווארום די היגיענישע געזעלשאפט אין ווארשא זאגט זיך אפ צו געבען איהר זאל אויף א רעפעראט איז יודיש

ווארשא, 18. (טעלעפאניש דורך יט"א) אין צוזאמענהאנג מיט דעם בעזוך אין ווארשא פון דעם פארשטעהער פון די יודישע ארבייטער אין אמעריקא אין דער יודישער אגענץ ה' שיקלאזאוו, האט די ליגע פאר'ן ארבייטענדען ארץ־ישראל געוואלט איינ־ארדנען א רעפעראט פון שיקלאזאוו'ן.

צו דעם צוועק איז גערונגען געווארען דער זאל פון דער היגיענישער געזעלשאפט, אין דער לעצטער מינוט האט זיך אבער די היגיענישע געזעל־שאפט אפגעזאגט צו געבען דעם זאל אויף דער פאר־לעזונג מיט דעם מאטיוו וואס די פארלעזונג וועט פארקומען אין דער יודישער שפראך.

דער בודזשעט פון דער ארץ-ישראל-ארבייט אויפ'ן יאהר תר"צ

די בעזונדערע פאזיציעס פון בודזשעט

ציריך, (י.ט.א.) דער בודזשעט פון דער ארץ-ישראל-ארבייט אויפ'ן יאהר תר"צ (פון 1-טען אקטאבער 1929 ביז 30-טען סעפטעמבער 1930) וואס איז אנגענומען געווארען דורכ'ן 16-טען ציוניסטישען קאנגרעס און בעשטעטיגט גע-ווארען דורכ'ן ראט פון דער „יודישער אגענץ" אין דער הויך פון 750,000 פונט ענטהאלט פאל-גענדע פאזיציעס:

דעקונג פון פערשידענע הלואות און חובות פון קרן-היסוד און פון דער ציוניסטישער עקזע-קוטיווע אין ארץ-ישראל – 196,700 פונט (26,2 פראצענט פון יעהרליכען בודזשעט), הוצאות אויף לאנדווירטשאפטליכער קאלאניזאציע און עקספערי-מענטאלע סטאציעס – 204,500 פונט (27,3 פראצ. פון בודזשעט), הוצאות פון בילדונגס-וועזען (העברעאישער אלגעמיינער שול-וועזען, אוניווער-סיטעט, חיפה'ער טעכניקום, ארבייטער-בילדונגס-אינסטיטוציעס א. א. וו.) – 93,875 פונט (12,5 פראצ. פון בודזשעט), געזונדהייטס-וועזען (הדסה, קופת-חולים א. אנד.) – 100,000 פונט (13,3 פראצ. פון בודזשעט), הוצאות אויף אימיגראציע, ארבייט, האנדעל און אינדוסטריע – 65,250 פונט (3,7 פראצ, פון בודזשעט), די קאסטען פון דער אדמיניסטראציע און קרן-היסוד, פון דער „יודי-שער אגענץ" אין לאנדאן, פון דער עקזעקוטיווע פון דער „יודישער אגענץ" אין ארץ-ישראל בע-טרעפען סך-הכל – 32,375 פונט (11,4 פראצ. פון בודזשעט), אינפארמאציע-דינסט – 2,300 פונט, רעליגיעזע הוצאות דורך „מזרחי" – 3,500 פונט, רעזערוו – 1.000 פונט.

ערב דער סעסיע פון פעלקער-בונד

האאג, 18. (ספ. טעל.) דער מיניסטער כאַקאל האט פערבראכט אין האאג 2 טעג, כדי ארומ־צורעדען מיט'ן מיניסטער זאלעסקי די ענינים, וואס געפינען זיך אויף דער טאג־ארדנונג פון דער קומענ־דיגער סעסיע פון פעלקער־בונד־ראט.

עהרעכטען אין אווענד איז דער מיניסטער כאַקאל צוריק אפגעפאהרען קיין גענף.

די עוואקואציע פון אויבער-רהיין

פאריז, 18. (ספ. טעל.) לויט ווי עס מעלדעט „דזשיארנאלע איטאליא", פאדערט זיך, לויט דער מיינונג פון די פראנצויזישע עקספערטען אויף דער פאלשטענדיגער עוואקואציע פון אויבער־רהיין א צייט פון 10 חדשים.

שטרעזעמאן האט דערויף ערקלערט, אז דעם דאזיגען טערמין וויזט זיך איהם אויס פאר צו לאנג. פונדעסטוועגען האט ער מסכים געווען ווייטער צו אונטערהאנדלען וועגען דעם דאזיגען ענין.

דייטשלאנד און פוילען

פאריז, 18. (ספ. טעל.) „טריבונא" ברענגט א לאנגע ידיעה פון ווארשא וועגען דעם, אז דייטש־לאנד איז נישט מסכים אויף אנהויבען די האנדעלס־פערטראקטאציעס מיט פוילען. דערביי ציטירט די צייטונג דער „פאלקסוואכט", וועלכער קריטיקירט די רעגירונג פון דער בערלינער רעגירונג.

דערטרונקען געווארען 2 שפאציר-שיפען

ניו־יארק, 18. (ספ. טעל.) פון א צוזאמענ־שטויס זענען אונטערגעגאנגען די יאכטע פונ'ם מיל־יאנער טשארלי ... און א שפאציר־שיף.

דעם מיליאנער מיט זיין פרוי האט מען נאך ביז איצט נישט געפונען.

די גענויע צאהל קרבנות איז נאך נישט פעסטגעשטעלט געווארען.

ערמארדעט א יודישען סוחר אין טשערנאוויץ

טשערנאוויץ (י.ט.א.) אויף דעם וועג, וואס פיהרט פון טשערנאוויץ קיין לוקאוועץ (בוקאווינע) האט מען געפונען ליגען דעם טויטען קערפער פון דעם טשערנאוויצער האלץ-סוחר יצחק רודיק.

די אויספארשונג האט פעסטגעשטעלט, אז רודיק איז אויף דעם וועג בעפאלען געווארען פון באנדיטען, וועלכע האבען איהם ערמארדעט און בערויבט.

די ערשטע לאנד-קאנפערענץ פון „גורדוניה" אין פוילען

לאדז. (יט"א) דעם 30־טען ה. ח. קומט זיך דא צוזאמען די ערשטע לאנדעס־קאנפערענץ פון דער חלוצישער יוגענד־ארגאניזאציע „גורדוניה" אין פוילען. עס ווערען ערווארטעט הונדערטער דעלע־גאטען און געסט פון אלע טיילען פון פוילען. אין דער קאנפערענץ וועלען זיך אויך בעטייליגען א גאנצע רייה געסט פון ארץ־ישראל.

אויפ'ן סדר־היום פון דער קאנפערענץ וועלען בעטראכט ווערען א גאנצע רייה פראגען פון פער־איינונג אין ארץ־ישראל און אין גלות, „החלוץ" און הכשרה, יוגענד־בעוועגונג, ערציהונגס און ארגא־ניזאציאנס־פראגען א. אז. וו.

160 שעפסען פערברענט געווארען צוליב א דונער

ראמנא, 17. (ספ. טעל.) אין דארף סמאלא איז א דונער אריין אין דער ווירטשאפט פון פויער פאכווא אלעקסאנדער, וועלכער האט געהאט שעפסען, פון דונער איז אויסגעבראכען א שרפה און אלע בנינים זענען פערברענט געווארען.

אין דער שרפה זענען אומגעקומען 160 שעפ־סען. די רעטונגס־אקציע איז צוליב דעם שטארקען הוראגאן און דער פינסטערניש פון דער נאכט געווען אוממעגליך.

אכטונג, לוין-וועבער!

נעכטען, זונטאג, דעם 18.8 איז אויף דער פערזאמלונג בעשטימט געווארען

צו פראקלאמירען

אנ'אלגעמיינעם שטרייק

אויף וויגאניע-טיכער.

דעריבער דארפט איהר אלע ווי איינער ווארפען די ארבייט, און קומען אין פעראיין היינט, מאנטאג, דעם 19. אויגוסט ד. י. 2 אזייגער נאכמיטאג, וואו עס וועט פארקומען א פערזאמלונג פון אלע שטרייקענדע.

מיט אכטונג די פערוואלטונג פון לוין-וועבערמייסטער-פעראיין ברזשעזשינער 7.

האנדווערקער-פעראיין

אגראדאווא 9.

סעקציע קירזשנער.

אכטונג, קירזשנער - מייסטער!

מארגען, דינסטאג, דעם 20 אויגוסט, 7 אין אווענד, קומט פאר א דרינגענדע

אלגעמיינע פערזאמלונג

פון אלע מיטגלידער.

בעמערקונג: די מיטגלידער, וואס וועלען נישט קומען, וועלען ווערען אויסגעשלאסען פון פעריין. די פאך-קאמיסיע.

דעם „נייעם פאלקסבלאט"

איז צו בעקומען טעגליך פון 7 פריה ביז 11 אוו. ביים צייטונגס-פערקויפער

לייביש דזשאלאווסקי

46 זגערזשער 46

אונזערע חשוב'ע מיטגלידער

געברידער העניעך און אייזיק גערשוניאק

צוליב'ן פריהצייטיגען טויט פון זייער אונפערגעסליכען ברודער

נ"ע חיים דוד

דריקען מיר אויס אונזער טיפסטען מיטגעפיהל.

המקום ינחם אתכם בתוך שארי אבלי ציון וירושלים.

די פערוואלטונג

פון יודישען פליישער-פעראיין

פיעטריקאווער 24. 8747

ענטדעקט אַנ'עמיגראַציע-אַפּערע אין די פערייניגטע שטאַטען

געשלאָסען פיל פיקטיווע חתונות מיט אַמעריקאַנער בירגערינס

ניו-יאָרק, (י.ט.א.) דער עמיגראַציע-בעאַמטער רייגאָלדס האָט ענטדעקט אַ נייע אימיגראַציע-אַפּערע, וואָס איז בעשטאַנען אין שליסען פיקטיווע חתונות מיט אַמעריקאַנער בירגערינס, כדי זיך אַריינצובעקומען אין די פעראייניגטע שטאַטען. אין צוזאַמענהאַנג דערמיט זענען אין מילוואָקי אַרעסטירט געוואָרען מאָריס זילבערמאַן און דאָרע ראָזינסקי.

דער אימיגראַציע-אַמט האָט פעסטגעשטעלט, אַז פרל. ראָזינקי איז אייניגע מאָל געשיקט געוואָרען קיין קובאַ, כדי צו שליסען דאָרט פיקטיווע חתונות מיט עמיגראַנטען, וואָס האָבען געוואָלט אַריינגעלאָזט ווערען אין די פעראייניגטע שטאַטען.

קלאָד מאָנטעפיאָרע אַגיטירט דורך ראַדיאָ

לטובת דער יודישער פרויען-שוץ-געזעלשאַפט.

לאָנדאָן, (י.ט.א.) דר. קלאָד מאָנטעפיאָרע דער פּרעזיצער פון „אַנגלאָ דושואיש אַסאָסיישאָן" האָט געהאַלטען אַ רעפעראַט דורך דער לאָנדאָנער ראַדיאָ סטאַציע וועגען דער טעטיגקייט פון דער יודישער געזעלשאַפט פאַר קינדער און פרויען-שוץ.

דער רעפעראַט שטעהט אין צוזאַמענהאַנג מיט דער זאַמעל-אַקציע, וואָס ווערט איצט דורכגעפיהרט לטובת דער דאָזיגער געזעלשאַפט.

אַנ'אַמעריקאַנער מיליאָנער

דערטרונקען אין זיין אייגענער שיף

ניו-יאָרק, 18 (ספּ. טעל.) דער אַמעריקאַנער מיליאָנער לעווע איז אַרויסגעפאָהרען אין זיין לוקסוס שיף אויף אַ שפּאַציר — פּלוצים האָט זיך די שיף אָנגעשטויסען אויף אַ טוריסטען שיף. לעווע'ס שיף איז באַלד דערטרונקען געוואָרען צוזאַמען מיט'ן מיליאָנער, זיין פרוי און קאַפּיטאַן. אין אַ פּאָר מינוט אַרום איז דערטרונקען געוואָרען אויך די טוריסטען-שיף. די 40 פּאַסאַזשירען פון די טוריסטען שיף איז געלונגען אַפּצוראַטעווען.

פּאַריז — וואַרשאַ

לופט-רייזע פון 10 אַעראָפּלאַנען

בערלין, 18 (ספּ. טעל.) ווי מען טיילט מיט פון מאַסגעבענדע קוועלען, האָט די רעגירונג ערלויבט דורכצופליהען דורך דייטשלאַנד 10 פראַנצויזישע אַעראָפּלאַנען, וועלכע פליהען די טעג פון פאַריז קיין וואַרשאַ.

נישט געלונגענער סאָוויעטישער פליה קיין אַמעריקאַ

מאָסקווע, 18 (ספּ. טעל. דער אַעראָפּלאַן „קראַי סאָוויעטאָוו" וועלכער האָט געדאַרפט פליהען קיין ניו-יאָרק דורכן שטילען אָקעאַן, האָט זיך געמוזט אַראָפּלאָזען אין סיביריען.

אַמעריקאַנער שיף-מאַגנאַט געשטאָרבען אין פאַריז

פּאַריז, (י.ט.א.) דאָ איז פּלוצים געשטאָרבען אין עלטער פון 63 יאָהר דער בעקאַנטער יודישער אינדוסטריעלער און אַמעריקאַנער שיף-מאַגנאַט ישראל שילער, וועלכער איז געקומען אויף אַ קורצען בעזוך קיין פראַנקרייך.

קוילען-גרובענס אין ענגלאַנד

זאָלען נאַציאָנאַליזירט ווערען

לאָנדאָן, 18 (ספּ. טעל.) דער מיניסטער פון די קוילען-גרובענס, בען טורנערס האָט ערקלערט אויף אַ פערזאַמלונג פון דער אומאָפּהענגיגער אַרבייטער-פּאַרטיי, אַז די רעגירונג גרייט צו פּראָיעקטען צו דער נאָהענטסטער סעסיע וועגען נאַציאָנאַליזירען די גרובענס אויך וועגען פערקירצען די אַרבייטס-צייט פון די בערג-אַרבייטער.

אויסגעקוילעט אַ פאַמיליע פון 3 פּערזאָן

ווילנאַ, 18 (טעלעפאָניש) אויף אַ נעהיימנישפולען אופן זענען אין דאָרף שימאַנאָווטשיצע פּאָסטאַווער פּאָוויאַט דערמאָרדעט געוואָרען די פאַמיליע שווירקיפּוויטש. די 68-יעהריגע העלענא, 22-יעהריגע מאַריאַ און 21 יעהריגער סטעפאַן.

אַ רויב-אָנפאַל איז אויסגעשלאָסען, ווייל די פאַמיליע איז זעהר אָ'אָרימע, מען מיינט אַז מען האָט דאָ צו טון מיט אַ נקמה אַקט.

די פּאָליציי פון ווילנאַ פיהרט אַנ'אויספאָרשונג.

תשעה-באב ביים כותל מערבי

דער ירושלים'ער דיסטריקט-קאָמיסאַר וואָרענט געגען וועלכע עס איז אַרויסטרעטונגען

ירושלים. (יט.א.) ערב תשעה באב האָט מען שוין ערוואַרט, אַז היי-יאָהר וועלען זיך פערזאַמלען פיל מעהר מתפללים ווי געוועהנליך אין צוזאַמענהאַנג מיט דער שפּאַנונג, וואָס האָט זיך געשאַפען אין די יודישע רעליגיעזע קרייזען צוליב די מוזולמענישע בוי-אַרבייטען, וועלכע ווערען מיט דער ערלויבניש פון דער רעגירונג פאָרטגעזעצט ביים כותל-מערבי.

דער ירושלים'ר דיסטריקט-קאָמיסאַר האָט געוואָרענט הרב-הכולל קוק, עס זאָל נישט קומען צו וועלכע עס איז אַרויסטרעטונגען אין צוזאַמענהאַנג מיט תשעה-באב.

הרב הכולל קוק האָט פערשפּראָכען צו טון אַלץ, וואָס ער איז בכח, כדי נישט צו דערלאָזען צו וועלכע עס איז אונרוהען.

ליטווינאָוו זאָל בעזייטיגט ווערען

פאַר סימפּאַטיע צו דער רעכטער אָפּאָזיציע

לאָנדאָן, 18 (ספּ. טעל.) „דיילי מייל" מעלדעט פון מאָסקווע, אַז אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן אויסרייניגען דעם פאָלקס-קאָמיסאַריאַט פאַר אויסערליכע ענינים פון די בעאַמטע, וועלכע מען איז חושד אין סימפּאַטיע צו דער רעכטער אָפּאָזיציע, וועט נישט צוריקקומען אויף זיין אַמט דער פערטרעטער פון פאָלקס-קאָמיסאַר — ליטווינאָוו.

זעלבסטמאָרד פון אַ רוסישען געלעהרטען אין טאַשקענט

מאָסקווע, 18 (ספּ. טעל.) אין טאַשקענט איז בעגאַנגען זעלבסטמאָרד דער פּראָפעסאָר פון מאָסקווער אוניווערסיטעט מיכאַילאָווסקי, וועלכער האָט זיך דערשאָסען פון אַ רעוואָלווער.

שווערע לופט-קאַטאַסטראָפע

צוויי פּילאָטען דערהרג'עט

פּויזען, 18 (טעלעפאָניש) נעכטען בייטאָג איז פאָרגעקומען אַ לופט-קאַטאַסטראָפע אונטער יאַקטאָראָוו ראַדושיעזשער פּאָוויאַט. דער אַעראָפּלאַן האָט זיך בעת'ן אַראָפּלאָזען פערטשעפּעט אין אַ הויכען בוים, פערלוירען דאָס גלייכגעוויכט און ביים פאַלען אינגאַנצען צושמעטערט געוואָרען גלייכצייטיג האָט אויפגעריסען דער בענזין.

די אַנוועזענדע אין אַפּאַראַט פּילאָט פּאָרוטשניק בראָניסלאַוו באָגוצקי און דער פּלוטאָנאָווי ראָמאַן לינזענבאַרט זענען אויפ'ן אָרט דערהרגעט געוואָרען.

די גרעסטע קאַטאַסטראָפע פאַר די לעצטע 30 יאָהר

קאַטאָוויץ, 18 (טעלעפאָניש). ווי מיר האָבען נעכטען מיטגעטיילט, געפינט זיך גאַנץ אויבערשלעזיען אונטער'ן שווערען איינדרוק פון דער שרעקליכער קאַטאַסטראָפע אין קוילען-גרובען „הילדעבראַנט", וואו עס זענען אויף טויט פערשיט געוואָרען 16 אַרבייטער. פון די 7 פערוואונדעטע איז שוין אויך איינער געשטאָרבען. דער צוגאַנג צום אָרט פון דער קאַטאַסטראָפע איז זעהר פערשווערט. ערשט ווען מען האָט צוריקגעשטעלט די ווענטילאַציע, איז געוואָרען מעגליך צו צוקומען נעהנטער צום אָרט פון אומגליק און אויסגראָבען די פערשאָטענע. מיט דער אַרבייט פיהרט אָן דער בערג-אַמט פון קרולעווסקאַ-הוטאַ מיט אינזשיניער באַדאַווסקי בראש און דער העכסטער בערג-אַמט אין קאַטאָוויץ מיט'ן שעף קוכשינסקי.

דער אויפרייס איז ענטשטאַנען ביים אויפרייסען אַ שיכט קוילען מיט אויפרייס-מאַטעריאַל.

עס איז די גרעסטע קוילען-קאַטאַסטראָפע, וועלכע איז געשעהען אין שלעזיען אין די לעצטע 30 יאָהר.

די לעצטע קאַטאַסטראָפע, וועלכע איז פאָרגעקומען צוריק מיט 30 יאָהר אין דעם גרובען „קלעאָפּאַס" האָט געקאָסט 120 מענשליכע קרבנות.

יום כפור אלס „יודישען אינדוסטריאַליזאַציע-טאָג"

וויל פּראָקלאַמירען די יעווסעקציע

מאָסקווע, (יט"א) די „יעווסעקעס" האָבען אויסגעאַרבייט אַ פּלאַן וועגען פּראָקלאַמירען דעם טאָג פון קומענדען יום-כפור אַלס „יודישער טאָג פון אינדוסטריאַליזאַציע".

יום-כפור וועלען אַלע יודישע אַרבייטער, האַנדווערקער און קאָלאָניסטען דאַרפען אַרבייטען ווי אין יעדען וואָכענדיגען טאָג. זייערע פערדינסטען פאַר דער אַרבייט פון טאָג וועלען זיי דאַרפען אַוועקגעבען דער מלוכה אַלס בעשטייערונג צום אינדוסטריאַליזאַציאָנס-פאָנד פון לאַנד.

דער פּלאַן צו פערוואַנדלען יום-כפור אין אַ „יודישען אינדוסטריאַליזאַציע-טאָג" איז אַ טייל פון דער אַלגעמיינער קאַמפּאַניע, וואָס די יודישע קאָמוניסטען גרייטען איצט בעצייטענס געגען ראש השנה און יום-כפור. די דאָזיגע אַנטי-רעליגיעזע קאַמפּאַניע שיינט צו זיין נאָך אַ מעהר פערביסענע ווי די אַנטי-פּסח קאַמפּאַניע. עס ווערען שוין איצט ברייט אויסגעאַרבייט דורך די „יעווסעקעס" פּלענער, ווי אַזוי צו בעקעמפען די ימים-נוראים אין די יודישע שטעט און שטעטלעך פון אוקראַינע און ווייס-רוסלאַנד.

צווישען די פיהרער פון די יודישע קאָמוניסטען הערשט נאָך דערווייל אַ מיינונגס-פערשידענהייט בנוגע דער פראַגע, צי דער „אינדוסטריאַליזאַציע-טאָג" זאָל טאַקע זיין יום-כפור אָדער דעם צווייטען טאָג ראש-השנה. די, וואָס זענען פאַר דעם צווייטען טאָג ראש-השנה, מיינען אַז, אַז עס וועט זיין צופיל אָנגעצויגען די סטרונע, ווען מען זאָל דעם אינדוסטריאַליזאַציאָנס - טאָג בעשטימען אויף יום-כפור. און ס'וועט דעריבער נישט געלונגען. דאַגעגען זענען זיי פאַר בעשטימען דעם אינדוסטריאַליזאַציאָנס-טאָג אויפ'ן צווייטען טאָג ראש-השנה, וואָס פאַלט אויס אין אַ זונטאָג און דעם 6-טען אָקטאָבער. אַזוי ווי דער אַלגעמיינער סאָוויעטישער אינדוסטריאַליזאַציאָנס-טאָג איז פאָרגעקומען זונטאָג דעם 6-טען אויגוסט, וועט דער יודישער טאָג זיין מעהר צוגעפּאַסט, ווען ער וועט אויך אויספאַלען אום זונטאָג און דעם 6-טען פון מאָנאַט.

די פראַגע, פאַר וואָס זאָלען יודישע אַרבייטער בכלל האָבען אַ בעזונדער אינדוסטריאַליזאַציאָנס-טאָג, בעת זיי האָבען זיך שוין בעטייליגט אין דעם אַלגעמיין סאָוויעטישען טאָג פון אינדוסטריאַליזאַציע דעם 6-טען אויגוסט, ווערט דורך די יודישע קאָמוניסטען פערענטפערט דורך צוויי אַרגומענטען: ערשטענס, וועלען זיי דורך דעם ספּעציעלען יודישען אינדוסטריעלען טאָג אָפּגעוואוינען די יודישע מאַסען פון דער טראַדיציע אָפּצוהיטען ראש-השנה און יום-כפור, צווייטענס, וועט די גאַנצע איינקונפט פון דעם יודישען טאָג בענוצט ווערען אויף צו קויפען טראַקטאָרען פאַר די יודישע איבערוואַנדערער אין בירא-בידושאַן.

יודיש טעאַטער אין פילהאַרמאָניע, נאַרטאָוויטשאַ 20
אונטער דער לייטונג פון א. בעזמאַן.
אויפ'ן פערלאַנג פון פובליקום זענען די פאָרשטעלונגען פון בעליבטען אַרטיסט
מ. לאַמפּע פ. מענדעלעוויטש
— פערלענגערט געוואָרען —
לעצטע וואָך צו ביליגע פּרייזען!
היינט, מאָנטאָג, 9 אָווענד פון 50 גר. ביז 2 זל. די אין לאָדז בעליבטע פּיעסע
דער תלמיד חכם
אין 5 אַקטען פון ראַקאָוו
הויפּט-ראָלע „אַלתר" — מ. לאַמפּע.
מאָרגען, דינסטאָג, דעם 20-טען, 9 אָווענד — פּרייזען פון 50 גר. ביז 2 זל.
צום 2-טען מאָל דער שלאַגער פון די גרעסטע טעאַטערן
ליבע און חוב
אין 4 אַקטען פון ל. קאָברין.
הויפּט-ראָל „סעם"—מ. לאַמפּע.
ס'נעמט אָנטייל דאָס גאַנצע פּערסאָנאַל. בילעטען צו בעקומען אין קאַסע פון פילהאַרמאָניע
אַדמיניסטראַטאָר: מ. אַרנוואַלד. מוזיקאַלישער לייטער: ל. זעלמאַן.

Dr. H. WOŁKOWYSKI
צעגעלניאַנאַ 25, טעל. 26-87
צוריקגעקעהרט
ספּעציעל אַרצט פאַר הויט און ווענערישע קראַנקהייטען, מענער-שוואַכע, אַלע אַרט אַנאַליזען, בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-שטראַהלען.
נעמט אָן פון 8 פריה ביז 2 נ.מ. און פון 6—9 אָוו.

Dr. med. H. Lubicz
צעגעלניאַנאַ 43, טעל. 41-32
צוריקגעקעהרט.
ספּעציאַליסט פאַר הויט, ווענערישע און מענער-שוואַכע קראַנקהייטען. היילונג מיט קוואַרץ-לאַמפּען (האָר-אויספאַל)
נעמט אָן פון 8—10 און פון 5—8 אָווענד.

יאָהר 19 אויגוסט 1929

„ניַיער פאָלקסבלאַט"

יאָהר 19 אויגוסט 1929

קריג-לופט אויפ'ן וויַיטען מזרח

ס'איז שוין פאַראיבער אַ חודש, זינט די סאָוויעטישע רעגירונג האָט אַרויסגעשיקט איהר אולטימאַטום צו כינאַ וועגען דעם אומגעזעצליכען פאַרנעהמען דורך דער כינעזישער מאַכט די מזרח-כינעזישע באַהן. זייט יענער צייט האָבען זיך קיין אונטערהאַנדלונגען אפילו אין דעם דאָזיגען ענין נישט אָנגעהויבען.

אמת, די כינעזישע רעגירונג האָט גלייך נאָכ'ן בעקומען דעם אולטימאַטום געענטפערט, אַז זי איז גרייט אָנצוהויבען אונטערהאַנדלונגען. מאָסקווא האָט אָבער פאַרלאַנגט, אַז איידער נאָך מ'זעצט זיך צום טיש זאָל צוריקגעשטעלט ווערען דער געוועזענער צושטאַנד אויף דער פאַרכאַפּטער מזרח-כינעזישער באַהן, דאָס הייסט, די באַהן זאָל צוריק בעזעצט ווערען דורך אַלע בעזייטיגטע סאָוויעטישע בעאַמטע. אַט אויף דער דאָזיגער סאָוויעטישער פאָדערונג איז די כינעזישע רעגירונג עד-היום נישט איינגעגאַנגען. דעריבער האָבען זיך די אונטערהאַנדלונגען נאָך אינגאַנצען נישט אָנגעהויבען. נאָכמעהר די סאָוויעטען לייקענען קאַטעגאָריש אָפּ יעדע ידיעה, וואָס בעווייזט זיך אין דער פרעסע וועגען דעם, אַז זיי די סאָוויעטען אונטערהאַנדלען אויג-אויף-אויג מיט כינאַ.

דעם ענין האָט געוואָלט ריהרען פון דעם טויטען פונקט דער אַמעריקאַנער מיניסטער סטימסאָן און דעם 25 יולי איז ער אַרויסגעטרעטען מיט אַ נאָטע צו 6 גרויסע מלוכות, אין וועלכע ער לעגט פאָר, אַז די דאָזיגע מלוכות זאָלען איבערנעהמען דערווייל די פערוואַלטונג פון דער מאַנדזשורישער ביז די סאָוויעטען און כינא וועלען נישט קומען צו קיין הסכם. די סאָוויעטען האָבען דעם דאָזיגען פאָרשלאַג קאַטעגאָריש אָפּגעוואָרפען מיט'ן מאָטיוו, אַז אַמעריקאַ וויל פאַרכאַפּען די דערמאָהנטע באַהן. איבעריגענס האָט זיך אויך יאַפּאַן זעהר נישט גינסטיג בעצויגען צום אַמעריקאַנישען פאָרשלאַג.

זייט דעמאָלט ריהרט זיך נישט די פראַגע פון אָרט.

אָבער ווי אַזוי דער קאָנפליקט זאָל זיך נישט ענדיגען ווערען אויף ביידע זייטען פון דער מאַנדזשורישער גרעניץ געמאַכט מלחמה-הכנות.

פערשידענע רוסישע פאַרטיזאַנישע אַנטי-סאָוויעטישע גרופּעס, וועלכע זענען צוזייט איבער גאַנץ כינאַ, קומען זיך צונויף אויף דער גרעניץ, מאַכען אָנפאַלען אויף דער סאָוויעטישער טעריטאָריע, בעמיהען זיך מיט אַלע מעגליכקייטען צו פּראָוואָצירען און צוצואיילען דעם אויסברוך פון דער מלחמה. דאָס סאָוויעטישע מיליטער פּאַגראַמירט תיכף אַזעלכע אָפּטיילונגען.

דאָס איז די איצטיגע לאַגע אויפ'ן וויַיטען מזרח. ס'איז נישט בעוואוסט, וואָס ס'וועלען ווייטער טון ביידע פאַראינטערעסירטע צדדים אין דעם קאָנפליקט און ווי אַזוי וועלען האַנדלען זייערע נאָהענטע שכנים. יאַפּאַן שווייגט, בעגרעניצענדיג זיך אויף איהר ערקלערונג ביים אָנהויב פונ'ם קאָנפליקט, אַז זי וועט פון איין זייט אָפּהיטען די גענויעסטע נייטראַליטעט, פון דער צווייטער וועט זי פאַרטיידיגען איהרע אינטערעסען אין דרום און מיטעל-מאַנדזשוריען. די שטעלונג פון יאַפּאַן איז זיכער נישט גינסטיג פאַר דער כינעזישער נאַציאָנאַלער רעגירונג. טאָקיאָ האָט נישט קיין שום אינטערעס דערין, אַז די מעכטיגע מזרח-כינעזישע באַהן-ליניע זאָל בלייבען אין כינעזישע הענד. דאָס וואָלט געווען אַ נישט-גינסטיגער פרעצעדענס פאַר דעם יאַפּאַנישען בעזיץ אויף דער דרום-כינעזישער באַהן-ליניע. דערמיט קען מען פאַרטייטשען דאָס, וואָס יאַפּאַן האָט זיך כמעט געשטעלט אין דעם דערמאָנטען קאָנפליקט אויף דער זייט פון די סאָוויעטען.

אַ צווייטער שטאַרק פאַראינטערעסירטער אין דעם גאַנג פון די געשעהענישען אין מאַנדזשוריען איז אַמעריקאַ. ווען די אַקציע פון סטימסאָנען האָט נישט געבראַכט קיין גינסטיגען רעזולטאַט, האָט אַמעריקאַ אָנגעהויבען צו שווייגען. דאָס בעדייט אָבער נישט, אַז דער אינטערעס אין אַמעריקאַ צו דער דאָזיגער פראַגע איז געפאַלען. אַמעריקאַ האָט נאָך פאַר'ן וועלט-קריג פאַרטיידיגט דעם שטאַנדפונקט פון אָפענע טירען אין מאַנדזשוריען, און פאַרטיידיגט איצט אויך דעמזעלבען שטאַנדפונקט, נאָכמעהר דערפאַר, ווייל איהר איינציגער קאָנקורענט אויף דער דאָזיגער טעריטאָריע איז יאַפּאַן. אַמעריקאַ לאָזט אַלזאָ קיין אויג נישט אַראָפּ פון דער ענטוויקלונג פון כינעזיש-סאָוויעטישען קאָנפליקט. אויב זי שווייגט איצט, הייסט דאָס, אַז זי וואַרט אויף נייע פאַקטען און פערוויקלונגען.

ס'איז גאָרנישט אויסגעשלאָסען, אַז די סאָוויעטען שפּעקולירען דערויף, אַמעריקאַ און יאַפּאַן זאָלען זיך צוקריגען און דאַן וואָלט איהר לייכטער געווען צו קומען צו אַ הסכם מיט כינאַ.

יעדענפאַלס ווי מיר האָבען שוין אָנגעוויזען, גרייטען זיך ביידע צדדים שטאַרק צו אַ מלחמה. אַנ'אַלט ווערטעל זאָגט, אַז דאַ ווי ס'שטעהען אָנגעלאָדען די האַרמאַטען, הויבען זיי אָן מאַנכעס מאָל פון זיך אַליין צו שיסען.

פ. ב.

וואָס וואַלדעמאַראַס און זיינע משרתים קאָנען נישט דולדען

די נישט ערלויבטע בעגעגעניש אויפ'ן לינגמיאַנער בית-עולם

אַ מיטאַרבייטער פון דער „ווילנער צייט" איז געפאָהרען ערב תשעה-באב קיין לינגמיאַן, כדי צו זעהן דאָס בילד, ווי אַזוי צושיידטע צווישען זיך צייט לאַנגע יאָהרען מיטגלידער און קרובים פון איין משפחה בעגעגענען זיך אויפ'ן בית-הקברות אויף דער ליטווישער זייט.

ווי בעקאַנט, איז אין דער לעצטער מינוט אָנגעקומען אַ ידיעה, אַז די ליטווישע מאַכט וועט נישט מאַכען אויך היי-יאָהר קיין שוועריגקייטען ביים אַריבערגעהן די גרעניץ. איז זיך טאַקע צונויפגעפאָהרען אַ גרויסער עולם פון ווילנא און פון ווילנער פּראָווינץ. פון ווילנא גופא זענען קיין לינגמיאַן אָנגעקומען 8 פול-געפּאַקטע אויטאָבוסען אַ סך טאַקסיבקעס.

די פוילישע גרעניץ-מאַכט האָט זיך זעהר פריינדליך בעצויגען צו די אָנגעפאָהרענע און ערלויבט זיי גלייך אינדערפריה צוצוגעהן צום גרעניץ. אָבער די ליטווישע גרעניץ-זעלנער האָבען זיך איינגעשפּאַרט און פאַר קיין פאַל נישט צוגעלאָזען נאָהענט צו זיך. דאַן איז דער עולם אַרויף אויף אַ בערגעל און געוועגדעט זייערע בליקען אַהין, אין דער צוזיבערענדער ווייטקייט, וואו זיי האָבען געהאָפט צו דערזעהן זייערע האַרצענס-נאָהענטע. אומזיסט אָבער האָבען זיי אָנגעשטרענגט זייערע בליקען אין דער ווייטקייט — קיין לעבעדיגער נפש האָט זיך נישט געוויזען אויף דער ליטווישער זייט.

11 אינדערפריה האָט זיך דער זשורנאַליסט פאַרשטענדיגט מיט'ן ליטווישען ווירשינינקאַס (קאָמענדאַנט) פון דער גרעניץ-וואַך. דער לעצטער האָט ערקלערט, אַז נעכטען אין אָוונט האָבען זיי בעקומען אַ בעפעהל פון קאָוונע קיינעם נישט דורכצולאָזען.

דער עולם אויף דער פוילישער זייט האָט זיך דערווייל נאָך מעהר פאַרגרעסערט, און זיך שטענדיג פיסלעכווייז פאַראויס האָט ער זיך דער-נעהנטערט צו דער ליטווישער גרעניץ. האַלב 3 אַ זייגער בייטאָג האָט דער ליטווישער אָפיציר פאָר-געלעגט, אַז די פאַרזאַמעלטע זאָלען אויסוועהלען פון זיך אַ דעלעגאַציע, וועלכע וועט זיך אַליין קע-נען איבערצייגען, אַז פון ליטע איז קיינער נישט געקומען צו דער גרעניץ. די אויסגעוועהלטע דעלע-גאַטען זענען אין דער בעגלייטונג פון ליטווישע זעלנער אַריבער די גרעניץ, אַהיינגעדרונגען אויף דער ליטווישער טעריטאָריע עטליכע קילאָמעטער, דורכגעשטעדערט דעם שטח אין עטליכע ריכטונגען און געטראָפען — עטליכע סאַראַקער און אַניקשטער יודען. די ליטווישע זעלנער האָבען אפילו נישט ערלויבט זיך דורכצושמועסען אַ ביסעל מיט זיי.

ווען די דעלעגאַטען האָבען זיך צוריקגעקעהרט און איבערגעגעבען די בשורה, אַז מ'זעהט נישט אַ נפש אויף יענער זייט גרעניץ — זענען די אָנגע-פאָהרענע געבליבען פאַרציטערט. אַזוי פיל געוואונד, געלד און צייט געפּטרט, כדי זיך צו זעהן מיט די קרובים — און האָט האָסטו דיר! דער עולם איז געווען זעהר איינגעבראַכט אויף דער באַרבאַ-רישער האַנדלונג פון די ליטווישע מושלים און געלאָזט פאַלען פיינדליכע אויסרופען אויפ'ן אַדרעס פון ליטע. מ'האָט געשמועסט, אַז דאָס לאָזט זיך לייגען אויפ'ן שכל, אַז די ליטווישע רעגירונג האָט מורא געהאַט, אַז איהרע יודען זאָלען נישט דער-צעהלען קיין פרטים וועגען די לעצטע עקסצעסען אין ליטע און דעריבער האָט זי נישט ערלויבט די זעהונג.

אַרום 4 אַ זייגער בייטאָג האָט דער עולם אָנגעהויבען זיך פונאַנדערצופאָהרען אין אַ נעדריקטער שטימונג.

שפּעטער האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז די יודען פון יענער זייט גרעניץ זענען זיך יאָ צונויפגעפאָה-רען, נאָר די ליטווישע גרעניץ-וואַך האָט זיי אָפּ-געשטויסען ווייט צוריק און פונאַנדערגעטריבען. נאָכ-דעם האָט זי ערלויבט דער דעלעגאַציע אַריבער-צוגעהן די גרעניץ און זיך „איבערצייגען", אַז קיינער פון די ליטווישע יודען איז „נישט געקומען".

ס'איז אויך כדאי צו בעמערקען, אַז די ליט-ווינער, ריכטענדיג זיך אויף אַ גרויסע צאָהל אָנגע-פאָהרענע יודען פון דער פוילישער זייט, האָבען אַראָפּגעבראַכט פּאָליציייִשע פאַרשטאַרקונגען פון קאָוונע און אַרומגעשטעלט די גרעניץ מיט אַ דאָפּ-פּעלטען קאָרדאָן. עטליכע קילאָמעטער פון דער גרעניץ זענען אויסגעשטעלט געוואָרען אַ רייהע קוילען-וואַגענער.

שפּורען פון מענשען אין פּאַלעסטינאַ,

וואָס האָבען געלעבט מיט צוואַנציג טויזענד יאָהר צוריק

די נייע ארכעאלאגישע ענטדעקונגען וואס זענען געמאכט געווארען ארום דעם כרמל-בארג

מיט עטליכע צעהנדליג יאָהר צוריק האָבען אַר-בייטער געגראָבען די ערד אין דעם אַזוי-גערופענעם נעאַנדערטאַל, נעבען דיסעלדאָרף אין דייטשלאַנד און צופעליג אויסגעגראָבען מענשליכע ביינער. שפּע-טער האָט עס זיך אַרויסגעוויזען צו זיין איינע פון די וויכטיגסטע אַרכעאָלאָגישע ענטדעקונגען פאַר די לעצטע הונדערט יאָהר. די אַרבייטער האָבען עס אָבער נישט געוואוסט, זענען זיי נישט געווען געזען כאַראַקטער געווען און האָבען מיט זייערע לאָ-פּעטעס פונאַנדערגעוואָרפען די ביינער און זיי אפילו צוברעקעלט, ווייל דער סקעלעט איז געווען זעהר אַנ'אַלטער און זיך לייכט געברעקעלט אונטער די שטאַלענע לאָפּעטעס.

ווען דעם האָט זיך אָבער דערוואוסט אַ דייטשער געלערנטער, איז ער באַלד געקומען אויפ'ן אָרט און צוזאַמענגעקליבען די אַלע ביינדעלעך, וואָס ער האָט נאָר געקענט געפינען. די ביינער האָט ער געבראַכט צו זיך אין לאַבאָראַטאָריע און זיי אויסגעלייגט אין אַנ'אָרדנונג און זיי גריינ-דליך אויסגעפאָרשט. און דאַן איז ער געקומען צום בעשלוס, אַז די ביינער בעלאַנגען צו אַ מענשליכען מין, וואָס האָט אין יענע געגענדען עקזיסטירט מיט עטליכע צעהנדליג טויזענד יאָהר צוריק.

אַנדערע געלעהרטע האָבען דערנאָך די וועל-בע ביינער אויסגעפאָרשט, און זיי זענען געקומען צום זעלבען בעשלוס. שפּעטער האָט מען אין פער-שידענע אַנדערע טיילען פון אייראָפּאַ געפונען נאָך ביינער, וואָס בעלאַנגען צום זעלבען פאַרצייטיגען מענשליכען מין. צוזאַמען מיט די ביינער האָט מען אויך געפונען פערשידענע כלים, געוועהר און געצייג, וואָס אָט די מענשען האָבען געמאַכט פאַר זייער טעגליכען געברויך.

אויפ'ן גרונד פון אָט די אַלע אויסגראַבונגען האָבען די געלעהרטע בעשלאָסען, אַז מיט עטליכע צעהנדליג טויזענד יאָהר צוריק האָט אין אייראָפּאַ עקזיסטירט אַ בעזונדער מענשליכער מין, וואָס איז אין זיין קערפּערליכען געבוי און מיט זיינע גייסטיגע כוחות געשטאַנען אַ סך נידעריגער, ווי די איצטיגע מענשען. זיי זענען געווען אַ נידעריגע שטופע פון דער ענטוויקלונג פון דעם מענשליכען מין. זיי האָ-בען עקזיסטירט פאַר אַ משך פון צעהנדליגער טוי-זענדער יאָהרען און האָבען דורכגעמאַכט פערשידענע שטופען פון ענטוויקלונג פון קולטור. פון אָנפאַנג, אפשר מיט אַ הונדערט טויזענד יאָהר צוריק, האָבען זיי אָנגעהויבען מיט צופעליג געפונענע פערשפּיצטע און פערשאַרפטע שטיינער, וועלכע זיי האָבען בע-נוצט אַלס געוועהר און געצייג, און האָבען וואָהר-שיינליך נישט געוואוסט דעם געברויך פון פייער: און האָבען פאַרענדיגט מיט פערהעלטנישמעסיג קאָמ-פּליצירטע געוועהר און געצייג וואָס זיי האָבען גאַנץ קונציג אַליין אויסגעאַרבייט און אַרומגעשליפען פון שטיינער, ביינער און האָלץ. זיי האָבען אפילו אָנגע-הויבען ענטוויקלען אַ קונסט, ווייל איינינע שטיקער געצייג זייערע זענען אויסגעשניצט אין פאָרם פון פערשידענע חיות.

אָט דעם מענשליכען מין האָט מען אָנגערו-פען „נעאַנדערטאַל", נאָך דעם אָרט, וואו מען האָט דעם ערשטען סקעלעט זייערען ענטדעקט. און כאָטש מען געברויכט אַמאָל דעם אויסדרוק „נעאַנדערטאַל ראַסע", זענען אָבער די נעאַנדער-טאַלער נישט געווען אַנ'אַנדער ראַסע, נאָר אַ גאַנץ אַנדער מענשליכער מין. ביי היינט צו טאָג, צב"ש, זענען פערהאַן אויף דער ערד אַמווייניגסטענס דריי גאַנץ בעזונדערע מענשליכע ראַסען: די ווייסע, וואָס ענטשטעהען פון אייראָפּאַ, די שוואַרצע נעגערס, וואָס ענטשטעהען פון אַפריקאַ, און די געלע מאָ-נגאָלען פון אַזיע; כאָטש אַנדערע אַנטראָפּאָלאָגען אָנערקענען פיר, פינף און אפילו זעקס בעזונדערע ראַסען. אָבער וויפיל ראַסען מען זאָל נישט אָנער-קענען, בעלאַנגען זיי אַלע צום זעלבען מענשליכען מין, און יעדער פון זיי קען זיך, ביי גינסטיגע בע-דינגונגען, ענטוויקלען צו דער העכסטער שטופע פון דער מאָדערנער ציוויליזאַציע. אָבער די נעאַנ-דערטאַלען זענען אי קערפּערליך, אי גייסטיג גע-שטאַנען נידעריגער, ווי די איצטיגע מענשען. דער כאַראַקטעריסטישער שטריך זייערער איז געווען: אַ נידעריגער שטערן און אַ קלענערער און ווענ-יגער ענטוויקעלטער מאַרך. אַזעלכע מענשען וואָל-טען קיין העכערע קולטור, ווי די, וואָס זיי האָבען ענטוויקעלט, דערגרייכען נישט געקענט.

נאָך אַ שטריך, וואָס איז כאַראַקטעריסטיש פאַר די נעאַנדערטאַלען איז, וואָס זיי זענען געווען אויסשליסליך אייראָפּעער. און קיין אַנדערע לענדער האָט מען זייערע סקעלעטען אָדער די פּראָדוקטען פון זייער קולטור נישט געפונען.

און איצטער קומט אַ נייע ענטדעקונג: מען האָט די שפּורען פון די נעאַנדערטאַלען געפונען אויך אין פּאַלעסטינאַ.

אויף דער מזרח-זייט פון דעם הר-הכרמל, נישט ווייט פון די ברעגען פון ים זענען אין די זייטען פון באַרג פערהאַן היילען. דער פּלאַץ איז טאַקע אַזוי בעוואוסט אונטערן נאָמען: „דער טאָל פון די היילען". אַרכעאָלאָגען האָבען שוין לאַנג חושד געווען, אַז אין יענע היילען קען מען ענט-דעקען די שפּורען פון אַמאָליגע מענשליכע פעל-קער און די פּראָדוקטען פון זייער קולטור. אָבער אַרכעאָלאָגישע אויסגראַבונגען זענען פערבונדען מיט שווערע אויסגאַבען, און די אַרכעאָלאָגען האָבען די נויטיגע געלד-מיטלען נישט געהאַט, זענען די היי-לען פון כרמל געבליבען נישט אויסגעפאָרשט.

אָבער מיט עטליכע יאָהר צוריק האָט זיך דער יונגער ענגלישער פאָרשער טוררוויל-פּעטער אונ-טערגענומען אויסצופאָרשען איינעם פון די היילען, און דער בעריהמטער אַרכעאָלאָג פּראָפ. דזשאָן גאַרסטאַנג, וועלכער האָט זיך אויסגעצייכענט מיט זיינע אַרכעאָלאָגישע ענטדעקונגען אין פּאַלעסטינאַ, האָט איהם אין דער אַרבייט געהאָלפען.

ער האָט אָנגעהויבען גראָבען דעם באָדען פון היייל. אין די אויבערשטע שיכטען האָט ער גע-פונען די שפּורען פון אַ קולטור, וואָס האָט דאָרטען געהערשט מיט אַ פּאָר טויזענד יאָהר צוריק. די שפּורען זענען אָבער געווען שוואַכע, און יעדענפאַלס איז עס נישט געווען דאָס, וואָס ער האָט געזוכט. אָבער גראָבענדיג זיך אַלץ טיפער און טיפער האָט ער זיך דערגראָבען צו אַ שיכט ערד, וואו ער האָט געפונען די שפּורען פון אַ גאָר אַלטער קולטור. ער האָט דאָרטען געפונען דעם שאַרבען פון אַ מענשען, און אַ סך שטיקער געצייג און געוועהר.

דער שאַרבען האָט זיך אַרויסגעצייגט צו בע-לאַנגען צו דעם נעאַנדערטאַל מין; און די שטיקער געצייג און געוועהר זענען געווען די פּראָדוקטען פון אַ גאַנץ הויכער קולטורעלער שטופע. מען האָט דאָרטען אויך געפונען אַ פּאָר ביינער פון אָק-סען, וואָס זענען אויסגעשניצט געוואָרען אין פאָרם פון חיות פון אַנ'אויסבעשטימטען מין. און אָט די שטיקער קונסט-ווערק ציינען, אַז די נעאַנדערטא-לען האָבען דאָ דערגרייכט זייערע העכסטע שטו-פע פון קולטור.

אורטיילענדיג נאָך די פּלאַסטען ערד, וואו מען האָט אָט די אַלע זאַכען געפונען און פערגלייכענדיג די געוועהר און געצייג מיט ענליכע שטיקער גע-צייג, וואָס מען האָט אויסגעגראָבען אין אייראָפּאַ, רעכענט מען, אַז די נעאַנדערטאַלען האָבען דאָר-טען עקזיסטירט מיט אַ 20 טויזענד יאָהר צוריק, ד. ה. אין אַ צייט, ווען אין זיד-אייראָפּאַ האָט שוין עקזיסטירט אַ פיל העכערע מענשליכער מין, די אַזוי גערופענע קראָמאַניאָנען.

אָט די ענטדעקונג אין פּאַלעסטינאַ האָט אַ זעהר גרויסע אַרכעאָלאָגישע בעדייטונג. דאָס איז דאָס ערשטע מאָל, וואָס שפּורען פון די נעאַנדער-טאַלען זענען געפונען געוואָרען אויסער אייראָפּאַ.

ל. ב—ן.

Dr. med. NIEWIAŻSKI

ספּעציאַליסט פאַר סיפיליס, טריפּער און הויט-קראַנקה. בעהאַנדלונג פון מענער-שוועכע.

אַנדזשעיאַ 5, טעל. 59-40

נעמט אָן פון 8—2 נאָכמ. און פון 5—9 אוונט. בעזונדערער וואַרטע-זאַל פאַר פרויען.

נייער פאלקסבלאט
דאס לאדזשער לעבען

19 מאנטאג — י"ג אב תרפ"ט
אויגוסט
זון־אויפגאנג 4.23
זון־אונטערגאנג 6.55

א פרוי א „לעבעדיגער מת"
א העכסט סענסאציאנעלע פאסירונג

(—) די געשיכטע הויבט זיך אן גאנץ געווענליך: מאיר פלאומבאום, א יונגערמאן — א סוחר האט חתונה געהאט מיט אנדזשא קארעק ביים סוף פון דער וועלט־מלחמה. מיט וואס האט א סוחר געהאנדעלט אין די דעמאלסדיגע צייטען? מיט ליכט, זייף, מאנופאקטור, סאכארין, און מיט אלעם, וואס הויבט זיך אן מיט „אלעף", האט טאקע פלאומבאום צו ביסלעך געהאנדעלט מיט אלעם, וואס איז איהם געקומען אונטער דער האנד. די געשעפטען זענען געגאנגען נישט שלעכט און פ. האט געלעבט א גוטען טאג מיט זיין פריהליכער און טעמפעראמענטפולער אנדזשא. ביז איינמאל — „סטאפ מאשינא".

פלאומבאום'ען האט זיך פערגלוסט צו פאהרען מיט אנ'אייגענער בריטשקע און פערשטעהט זיך, אז צו דער בריטשקע דארף מען האבען א פערד אויך. דאס ווייבעל זיינס האט איהם שטארק צוגערעדט צו אנ'אייגענער „קארעטע" און מאיר האט געקויפט א פערד.

נאר נישט לאנג איז ער געפאהרען מיט דעם פערד, ווייל ווי ס'האט זיך ארויסגעשטעלט, איז דאס פערד גע'גנב'עט געווארען ביים דייטשען מיליטער, מאיר איז ארעסטירט געווארען, געשטעלט געווארען פאר'ן געריכט און פער'משפט געווארען צו 18 חדשים תפיסה. ס'האבען נישט געהאלפען קיין שום פערענטפערונגען, קיין שום פראטעקציעס, מאיר האט געמוזט גע'ען אפזיצען זיין „וויראק".

אנדזשען האט די מעשה שטארק געטראפען, דער פראצעס האט אפגעקאסט זעהר פיל געלד, און ווען מאיר איז געזעסען אין טורמע, האט אנדזשא ממש נישט געהאט פון וואנען צו לעבען. זי איז אבער שוין געווען געוואוינט שעהן זיך אנצוטון, גוט צו לעבען און האט נישט געקענט מעהר פערטראגען קיין נויט, האט זי דעריבער גיך פערגעסען איהר מאן אין טורמע. און האט געזוכט מיטלען ווייטער צו לעבען פרעהליך און אהן זארגען, קיין דייטשע לעבענסלוסטיגע „לייטענאנטען" האבען נישט געפעהלט און אנדזשא האט פערשטאנען ווי צו „נאביערען" און לעבען, דעם מאנס משפחה האבען אבער איהר אנגעהויבען צו רעדען, געהען די יאהרען, געזאגט איהר מוסר פאר איהר אויפפיהרען זיך און געווארענט פאר'ן צארן פון איהר מאן, וועלכער וועט זיך דאך אומקעהרען פון טורמע. טראכט אנדזשא נישט לאנג, פערדינגט דא איהר וואוינונג, פערקויפט דאס מעבעל און ציהט זיך אריבער קיין ווארשא, וואו ס'האט געוואוינט איהר שוועסטער, וועלכע איז געווען מיט 2 יאהר יונגער פאר איהר, און ווארשא, ווען קיינער האט איהר נישט נאכגעקוקט, האט זי ערשט גענומען מאכען דאס אמת'ע לעבען און געפרעגט נאך אלעמען ווי נאך דער שווארצע קאץ.

מאיר פלאומבאום איז דערווייל געזעסען אויף געהאקטע צרות אין טורמע. עפעס האט ער שוין געוואוסט, אז זיין אנדזשעלע פיהרט זיך אויף נישט אזוי איינגאנצען לייטיש, ער האט זיך אבער געטראכט אז די אלע זאכען זענען געוויס איבערגעטריבען און ווערען פערשפרייט דורך בייזע מיילער. אבער, ווען זיין אנדזשא האט אינגאנצען אויפגעהערט צו קומען צו איהם אויף „ווידזעניעס" האט דאס איהם פערשאפט גרויס פערדרוס. איינמאל — דאס איז געווען 3 חדשים פאר זיין בעפרייאונג — האט מען מאיר'ן אראפגערופען אין טורמע־קאנצעלאריע און דארט האט מען איהם אנגעזאגט א טרויעריגע בשורה, אז זיין פרוי חנה פון דערהיים קארעק איז מיט עטליכע טעג צוריק געשטארבען אין ווארשא, דערביי האט מען איהם דערלאנגט אלע דאקומענטען פון דער פערשטארבענער מיט דעם טויט־שיין.

מילא, וואס איז געווען צו טון? מאיר האט זיך שטארק צו וויינט, זיין קאמער־חברים האבען איהם געטרייסט און ביסלעכווייז האט ער זיך בערוהיגט, ענדליך האט מען מאיר'ן בעפרייט. דאס איז געווען אין יאהר 1918. מאיר איז ארויס אויף דער פריי, ער האט קיינעם נישט געהאט, זיין פרוי געשטארבען, זיין שטוב פערדינגען, זיין מעבעל פערקויפט, זיין פערמעגען רואינירט און זיין געזונט האט אויך א ביסעל אונטערגעהינקט. מאיר האט אבער נישט פערלוירען דעם מוט, מיט דער הילף פון זיינע ברידער האט ער זיך אין דער האסעדצייט גלייך גענומען צום האנדעל. ס'איז געגאנגען וואס ווייטער אלץ בעסער און בעסער און מאיר איז געווארען א גביר, דאס געלד האט שוין מאיר איצט געהאט, ער האט שוין אויך נישט געהאט ווער ס'זאל עס איהם אויסבררענגען, איז טאקע מאיר געווארען א גביר, געקויפט זיך א קליין הייזעל, און דערנאך א גרויס הויז און איצט איז מאיר א זעהר יוסטער גביר און סוחר אין לאדז. איז טאקע נישט געווען קיין יושר, אז מאיר זאל זיך ארומבלאנקען איינער אליין אנ'אלמן אויף דער וועלט און אין יאהר 1923 האט ער צום צווייטען מאל חתונה געהאט מיט א לאדזערין רוקא מיט א מיידעל, און איז איצט א מאן פון א ווייב און א גליקליכער טאטע פון 2 קינדערלעך.

רוכט זיך, אז די געשיכטע איז נישט צו טראגיש און כמעט א נארמאלע, אבער מיטאמאל... פאריגען זונטאג בעקומט מאיר א בריף פון ריא־דע־זשאנעירא. די האנדשריפט אויף דעם קאנווערט איז איהם באלד עפעס פארגעקומען בעקאנט, ער האט אבער גארנישט חושד געווען, געעפענט דעם בריף און אנגעהויבען צו לייענען. מאיר איז בלאס געווארען ווי די וואנד, ער האט זיך געריבען די אויגען, צי חלומט ער נישט אמאל, אבער אלץ איז געווען אין זיין ווירקליכקייט, דער בריף איז געווען געשריבען מיט דער האנד פון זיין „פערשטארבענע" אנדזשא, אינ'ם בריף שרייבט זי, אז זי האט נישט אנגעהויבען קיינמאל צו שטארבען, זי איז בלויז אוועקגעפאהרען קיין בראזיליען, אזוי ווי זי האט איצט געהערט, אז מאיר איז קיין עין־הרע א גביר, טיילט זי איהם מיט, אז זי איז זיין רעכטליכע פרוי און פערלאנגט פון איהם געלד אויף די הוצאות צוריקצוקומען קיין לאדז, כדי צוזאמען מיט איהר געליבטען מאן (אזוי האט זי בפירוש געשריבען) זיך איינצוארדנען א רוהיג פאמיליען־לעבען".

אז מאיר האט נישט בעקומען קיין הארץ־שלאג אויפ'ן ארט, איז ער געווען שטארקער פון אייזען. ער האט אבער געמאכט א שווייג, פאר קיינעם נישט דערצעהלט קיין ווארט, און קודם־כל אראפגעפאהרען קיין ווארשא, כדי אויפצוקלערען דאס געהיימניש פון כלומרשטען טויט פון אנדזשען און פון אלע דאקומענטען, וואס ער האט בשעת בעקומען אין טורמע אריין.

דארט האט ער זיך שנעל דערוואוסט וועגען וואס ס'האנדעלט זיך, ס'האט זיך ארויסגעשטעלט, אז געשטארבען איז נאר אנדזשעס שוועסטער, וועלכע איז געווען מיט 2 יאהר יונגער פאר איהר. אנדזשען איז דעמאלס וועהט אויס איינגעפאלען א טייוולאנישען פלאן און זי האט אלע קברים־פארמאליטעטען אדורכגעפיהרט אויף איהר אייגענעם נאמען און די דאקומענטען געהייסען אוועקשיקען קיין לאדז אין טורמע, וואו ס'איז געזעסען דער מאן פון דער פערשטארבענער. איהר שוועסטערס דאקומענטען האט זי זיך גענומען און ס'האט נישט לאנג געדויערט האט זי געפונען אנ'אמאטאר, וועלכער איז מיט איהר געפאהרען קיין בראזיליען.

וואס דארט האט פאסירט מיט אנדזשען ווייסט קיינער נישט, זעהט אבער אויס, אז זי איז דארט אויף צרות, אדער זי וויל איצט גלאט שאנטאזשירען מאיר'ן, וועגען וועלכען זי האט זיך דערוואוסט, אז ער האט צום צווייטען מאל חתונה געהאט אין לאדז.

מאיר איז איצט פערצווייפעלט און איז אויסער זיך, נעכטען איז ער געקומען אין ראבינאט, דערצעהלט די גאנצע געשיכטע און געבעטען אן עצה, וואס צו טון, דער ראבינאט פערנעהמט זיך מיט דער דאזיגער אריגינעלער געשיכטע.

די „שטרויענע אלמנס" און דאס „זיסע מיידעל"
50 באנקעס האבען דערוויל איינעם אפגעראטעוועט פון א סקאנדאל מצד'ן ווייב

די יונגע פרויען פון די צוויי פריינד מאניעק און איגנאץ זענען ביידע אויף זומער־וואוינונג אין גלאווגא, די מענער פאהרען אהין נאר אויף שבת און זונטאג און אין די וואכענטעג פערברענגען זיי צוזאמען אין לאדז, אמאל אויף דער רעוויע אין „לעטני", אמאל אין קינא און אמאל...

פאריגע וואך, מאנטאג איז דאס געווען קומט מאניק צו איגנאש'ן, כדי צוזאמען צו פערברענגען דעם אווענד, איגנאש איז עפעס צוטראגען, עפעס פערבעהאלט ער פון מאניעק'ן, מאניעק איז אבער אויך נישט פון די „2 פאר א דרייער" און האט גלייך בעמערקט, אז איגנאש האט אין שלאף־צימער עפעס א „חפץ", איגנאש האט דערזעהען, אז ער איז פערשיט און האט גלייך גענומען מאניעק'ן פאר א שותף און ביידע פריינד האבען פרעהליך פערברענגט מיט דעם „זיסען מיידעל" (אזוי האט זי איגנאש גערופען) א גאנצע נאכט.

דאנערשטאג טרעפט איגנאש ווידער מאניעק'ן און גיט איהם א פרעג:

— מאניעק ווי פיהלסטו זיך עפעס.

— גאנץ נישט־קשה און דו?

— אויף אלע מיינע שונאים געזאגט, איך בין שוין געווען ביים דאקטאר און ער האט מיר געזאגט, אז איך האב געכאפט די ריכטיגע מעשה" און ס'וועט געדויערען 4 וואכען ביז איך וועל זיך אויסהיילען, איך האב דעריבער געשריבען צו מיין ווייב, אז איך פאהר אוועק געשעפטליך און וועל זיך ערשט אומקעהרען אין 4 וואכען ארום, אלזא, זעה מאניעק, זיי א „פשיאטשיל" און „פערפאס" מיך נישט.

מאניעק'ן איז די געשיכטע אריין אין דער נאז. אויך איגנאש'ן איז פון דעם „זיסען מיידעל" ביטער געווארען, וואס ער איז דאס דער יחסן, איז דאך זיכער, אז ער איז אויך קראנק געווארען, נישט לאנג געטראכט איז מאניעק ארויף צום דאקטאר ל. דער דאקטאר האט מאניעק'ן אונטערזוכט, און ערקלערט, אז דערווייל זעהט ער ביי מאניעק'ן גארנישט אבער ס'איז גאנץ מעגליך, אז ער איז קראנק און דערווייל זאל ער אויסמיידען זיך צונויפצוטרעפען מיט זיין פרוי. א קאלטער שווייס האט מאניעק'ן בעדעקט, ער האט זיך דאך אפגעשמועסט מיט זיין אלוכנא, אז זי זאל טאקע דאנערשטאג קומען קיין לאדז, געהען אין טעאטער און צוזאמען געהען זאלען זיי צוזאמען ארויספאהרען צוריק אין דארף. און ווי מאניעק געהט אזוי אראפ פון דאקטאר א פערמרה־שחורה'טער, א פערביטערטער, פאלט איהם שוין אויפ'ן האלז זיין אלוכנא, זי איז שוין געקומען פון דארף.

— אלוכנא, נאך וואס ביזטו געקומען, האסט איבערגעלאזען דאס קינד אליין.

— מיך האבען זיך דאך בעשטעלט.

— נו, יא, אבער ס'וועט אוודאי דונערן און בליצען, דאס קינד וועט מורא האבען...

— געה שוין, מאנקו, אונזער דינסטמיידעל יאדושא וועט אויף איהם אכטונג געבען.

— אלוכנא, ווייסט, דאס הארץ איז מיר עפעס אזוי אומרוהיג איבער'ן קינד, דו וואלסט געדארפט צוריקפאהרען...

— געה שוין, דו נאר, דו, איך בין שוין אזוי לאנג נישט געווען אין שטאט.

און ווי מאניעק האט נישט געוואלט איינרעדען זיין אלוכנא, אז זי זאל צוריקפאהרען, האט זי זיך אלץ מעהר געטוליעט צו איהם און דוקא געוואלט פערבלייבען. אין אווענד זענען זיי טאקע געגאנגען אין טעאטער, דערנאך האט אלוכנא געצויגען אהיים אין שטוב. מאניעק האט אבער אנגעהויבען איינצורעדען זיין ווייב, אז זיי זאלען געהען צו זייער פריינד פיליפ, אויף א „פאקער" און א ביסעל פערברענגען, מאניעק האט געטראכט, אז זיי וועלען ביי פיליפ'ן פערברענגען ביי די קארטען ביז'ן גרויען טאג און דאן וועט ער שוין זיין ווייבעל עקספעדירען צוריק אין דארף.

2 א זייגער ביינאכט האט אבער אלוכנא אנגעהויבען ציהען אהיים, קיין שום אויסריידען האבען נישט געהאלפען, זי האט געפאדערט אהיימצוגעהען. מאניעק'ן איז שלעכט געווארען, ער איז דאך נישט עפעס א יונג פון דער גאס, ער וועט דאך נישט ריזיקירען אנצושטעקען זיין פרוי און אפשר דאס קינד אויך, ס'איז דאך מעגליך, אז ער איז קראנק, הלמאי איגנאש?...

און אזוי טראכטענדיג, איז איהם איינגעפאלען א געדאנק: ער האט אנגעהויבען צו מאכען גרימאסען, זיך אנגעהויבען צו קרימען, צו קרעכצען, זיך כאפען ביי די זייטען, ביי די פלייצעס — ער איז קראנק. ער האט זיך פערקיהלט, ער קען זיך נישט ריהרען. אלוכנא איז בלאס געווארען, זי האט אזוי אנגעהויבען צו וויינען, מטאמאל איז מאניעק אזוי חרוב געווארען. דאס טוט מען, ס'איז 2 א זייגער ביינאכט. מאניעק האט אבער געשריגען, אז ער שטארבט, אזוי שלעכט איז איהם... מ'האט גענומען א „טאקסובקע", פיליפ איז מיטגעפאהרען אהיים צו מאניעק'ן, דערווייל האט מען ארויסגערופען א דאקטאר, דער דאקטאר האט ערקלערט, אז מאניעק איז שטארק פערקיהלט, אז ער זאל ליגען רוהיג עטליכע טעג אין בעט, איהם איינגעגעבען א היבשע פארציע אספירין און געהייסען גלייך שטעלען א פופציג באנקעס. צום בויך־ווערטאג האט מען מאניעק'ן איינגעגעבען א היפשע פארציע ריצינאייל.

פיליפ האט זיך גענומען צו דער ארבייט און מאניעק'ן ארויפגעראקט 50 באנקעס ווי די בערען.

פון די אספירין און די באנקעס האט מאניעק אנגעהויבען צו שוויצען, אז ער שוויצט נאך איצט, ער האט געקרעכצט, אבער שוין אויף אנ'אמת, ווייל איהם האבען וועה געטון די פלייצעס פון די „באנקעס". דערווייל האט ער זיך אפגעראטעוועט, וואס וועט אבער ווייטער זיין? דער דאקטאר ל. בעזוכט איהם איצט 2 מאל א טאג.

די רעזערוויסטען־איבונגען
דער רעשט רעזערוויסטען ווערט די טעג גערופען צו שטעלען זיך

(2) ווי בעקאנט זענען היי־יאהר די רעזערוויסטען־זעלנער גערופען געווארען אויף איבונגען דורך נאמענטליכע אויפפאדערונגס־קארטען, וואס זענען ארויסגעשיקט געווארען פון די געהעריגע פ.ק.או.־אינסטאנצען מיט'ן אנגעבען די טערמינען פון שטעלען זיך און פון די פארמאציעס. לעת־עתה איז גערופען געווארען א טייל רעזערוויסטען און דער רעשט האט געזאלט גערופען ווערען אין די נאהענטסטע טעג.

איצט דערוויסען מיר זיך, אז די רעזערוויסטען פון דעם גערופענעם לויפענדען יאהר, וועלכע זענען ביז איצט נישט איינגעקערפערט געווארען אין מיליטער, וועלען אלע אויפגעפאדערט ווערען אויף א בעשטימטען טאג דורך א פעראָרדנונג, וואס וועט פלאקאטירט ווערען אויף דער שטאט. יעדער רעזערוויסט וועט זיך מוזען צושטעלען אין פ.ק.או. אדער צום מיליטער־רעפעראט פון דער אדמיניסטראטיווער מאכט, כדי צו בעקומען דארט די אויגערופענע „קארטא פאוואלאניא", וועלכע דינט גלייכצייטיג אלס רייזע בילעט אין דער געהעריגער פארמאציע.

שטיצע פאר ארבייטסלאזע

אין לעצטען גומער פון „דזשעניק אוסטאווו" איז פערהאן א פעראָרדנונג וועגען פערלענגערען אויפ'ן חודש אויגוסט דאס רעכט צו בעקומען אונטערשטיצונג די טיילווייז בעשעפטיגטע ארבייטער אין טעקסטיל־אינדוסטריע אויפ'ן שטח לאדז.

צו דער אויפמערקזאמקייט פון דער פעטריקאווער יודישע קהלה

א היגער איינוואוינער, א געוויסער ה. ס., וועלכער איז אפגעזעסען עפעס א שטראף אין פעטריקאווער טורמע איז געקומען צו אונז אין רעדאקציע זיך בעקלאגען אויף דער פעטריקאווער יודישער קהלה און ראבינאט, אז זיי אינטערעסירען זיך נישט און בעמיהען זיך נישט צו שאפען פאר די יודישע ארעסטאנטען, אז זיי זאלען יום־טוב האבען דעם געהעריגען רוה, די מעגליכקייט צום דאווענען. די ארעסטאנטען האבען פסח געמוזט ארבייטען ביי חמץ א. ד. גל.

ה. ס. דערצעהלט, אז אפילו די אדמיניסטראציע פון דער טורמע וואונדערט זיך, וואס די יודען אין פעטריקאוו ווייזען ארויס אזוי ווענינג פעראינטערעסירונג מיט דעם גורל פון די ארעסטירטע יודען.

נעכטיגע פייערונג אין „ראזאלינא"

(—) נעכטען איז אין סאנאטאריום פאר יתומים, „ראזאלינא" פארגעקומען די פייערליכקייט צוליב דער 5־יעהריגער עקזיסטענץ פון דער אינסטיטוציע.

צו דער פייערונג זענען געקומען פארשטעהער פון דער לאדזשער יודישער געזעלשאפט, פרעסע און פריינד פון דער אינסטיטוציע.

די אינסטיטוציע איז איינע פון די נוצליכסטע און סימפאטישסטע. עס ווערען דארט אויסגעהאלטען אויף ערהאלונג העכער 30 קראנקע יתומים פון די יתומים־הייזער. יעדע גרופע קינדער האלט זיך דארט אויף א חודש.

דאס סאנאטאריום איז פרעכטיג איינגעארדנעט.

בעת דער פייערונג האבען די קינדער זעהר געלונגען אויסגעפיהרט א פערוויילונגס־פראגראם. נאך וועלכען עס איז פאר די אנוועזענדע איינגעארדנעט געווארען א באנקעט.

DR. MED.
A. URYSON
אינערליכע קראנקהייטען
צוריקגעקעהרט.
נעהמט אן פון 3 ביז 5 נאכמיטאג.
Konstantynowska 20, telef. 35-85.

Dr. A. MAZUR
ספעציאליסט פאר אויערן, נאז און האלז־קראנקהייטן
וואלטשאנסקא 65, טעל. 66-01
פיינט אויך דורך פעטריקאווער 46.

ווי אזוי חיה ביילע האט אפגע-פרייערט איהר צווייטען מאן

די מעשה הויבט זיך אָן מיט עטליכע און צוואַנציג יאָהר צוריק, אַ געוויסער שמואל אַבע זילבערבערג פון סאָלעק האָט חתונה געהאַט מיט חיה ביילע גערטנער פון פשיסכא און זיך בּעזעצט אין לאָדז.

שמואל אַבע אַ קירזשנער, האָט נישט שלעכט פערדינט און דאָס פּאָרפאָלק האָט גאַנץ בשלום און בכבוד געלעבּט, ווי געוועהנליך, איז ביי זיי געבּוירען געוואָרען אַ קינד און באַלד אַ צווייטעס.

טרעפט אַנ׳אומגליק, ר׳ שמואל אבע איז קראַנק געוואָרען און איז געשטאָרבען.

די אלמנה האָט נישט לאַנג געטרויערט און חתונה·געהאַט מיט אַ צווייטען אַ געוויסען נחום ב. אַ הויזירער, וועלכער פלעגט פאָהרען מיט סחורה קיין טשעכאָטשינעק.

האָט אָבער חיה ביילעס צווייטער מאַן, וועלכער פלעגט צוליב פרנסה אָפט אַוועק-פאָהרען פון דער היים, בּעמערקט, אַז אין זיין אָבּוועזענהייט האָט זיין פרוי פיל פערעהרער, מען האָט אָנגעהויבען צו מורמלען וועגען „קאָכאַנקעס״. דער מאַן האָט אָנגעהויבען נאָכפאָרשען, אָבער איידער ער איז געקומען צו עפּעס אַנ׳איבּערציי-גונג, האָט זיין ווייב געמאַכט אַ קורצען סוף: ווען ער איז איינמאָל אַ היימגעקומען פון דער רייזע, האָט ער געטראָפען ליידיגע ווענט.

דער מאַן האָט אַ פּאָר יאָהר דורכגאַנג גע-זוכט די ענטלאָפענע. ער האָט זי קוים אויסגע-זוכט אין וויען, אַראָפּגעבראַכט קיין לאָדז און ער האָט זי אָפּגעג׳גט.

מיט אַ צייט צוריק איז די פרוי, וועלכע האָט אין וויען, זעהט אויס שוין פערענדיגט אַלע איהרע געשעפטען, צוריקגעקימען קיין לאָדז.

צופעליג האָט זי זיך בּעגעגענט מיט איהר עקס מאַן ר׳ נחום ב. און עס טרעפט זיך זעלטען, אָבער ס׳טרעפט זיך. די „אַלטע ליבּע״ האָט ווי-דער אויפגעקאָכט. דאָס פּאָרפאָלק האָט זיך לאַנג נישט ענטשלאָסען, אָבער סוף כל סוף, צום צווייטען מאָל, חתונה געהאַט.

ווייטער איז דער מאַן געפאָהרען קיין טשע-כאָטשינעק מיט סחורה, די פרוי האָט זי זיך אויך אַריינגעצויגען אין געשעפט, מיכמיג מיטגעהאָל-פען ביז .. מיט אַ פּאָר וואָכען צוריק איז די פרוי מיט אַ גרויסען טראַנספּאָרט סחורה און געלד אַוועקגעפאָהרען קיין טשעכאָטשינעק און אַ הין נישט דערפאָהרען. זי איז פלוצים, ווי מיט יאָה-רען צוריק, ווידער נעלם געוואָרען. און ווידער זוכט זי דער מאַן אַרום, ער האָט וועגען דעם גע-מאָלדען אויך אין ראַבינאַט, וועלכער העלפט דעם פערלאָזענעם אָפּזוכען זיין „שאַץ״.

צו אונזערע חברים און פריינט

מיר בעטען אייך צו בעטייליגען זיך אין אונזער יום·טוב לכבוד דעם

חנוכת=הבית

פון אונזער ערשטען הויז (בּערעק יאָסע-לעוויטש 16)

שבת, דעם 24-טען ה. ח.

פּינקטליך 6 אָוונט

א פייערליכע

אקאדעמיע

אין די זאַלען פון שטאָדט=ראַט

ס׳בּעטייליגען זיך פערטרעטער פון געזעלשאַפט. און אָרב.-אָרגאַניזאַציעס פון אינ-און אויסלאַנד

ח׳ זרבבל אלם פּאָפּט-רעדנער

„ ערעם אלם פערטרעטער פון דער פּאַ-לעסטינער אַרבּייטערשאַפט

„ לעוו — קינדים-ווי משאַפּט-ראַטס. לייפּע אָרב.-פאַריינינונג

ח׳ י. ראזען אלם פערטרעטער פון יוגענט-פאַרבאַנד,

„ נ. בוקסבוים אלם פּערטרעטער פון אונזערע וואַרשאָהער חברים.

צו דער אקאדעמיע זענען געבעטען געוואָרען די אָנפיהרענדע איינריכטונגען אין אונזער שטאָט פון די יודישע, פּויליש און דייטשע אָרגאַניזירטע אַרבּייטער.

אַ חוץ דעם אָפיציעלען טייל, בעטייליגען זיך אין דער אקאדעמיע דער דיכטער

משה בראדערזאן

(רעציטאַציעס)

דער כאָר פון דער נעזעלש. אָהענט-קורסען

א קווינטעט פון לאָדזער סימפאָנישען אָרקעסטער.

אַרבּעטער-קאַרטען אין בּיוראָ פון קאָאָפּעראַטיוו (אַנדזשעיאַ 7) טעגליך פון 5—8 אָוו., שבּת בּיים אַריינגאַנג

די פערוואַלטונג פון אַרב.=דירות=קאָאָפּ. „פּאַרויס״.

פערקויפט צוויי קיה און געבליבען א בהמה...

א מעשה מיט א פויער פון מאדלי און א לאדזער „שול-אינספעקטאר״

(2) אין דער נאָהענטער פּראָווינץ מאַכען זיך איצט אַ לעבען געוויסע לאָדזער שווינדלער, פאַר וועל-כע עס איז משמעות געוואָרען אַביסעל ענגליך צו אַרבּייטען אין לאָדז, אַזוי אַז זיי פיהרען זייער „טעטיגקייט״ מחוץ-לארץ... אַזוי איז נעכטען געפאַלען אַ קרבן אויפ׳ן יאַריד אין מאָרגאַ דער פויער אַנדזשעי ראַיאַ, צו וועלכען עס זענען צוגעגאַנגען 2 פערשוין, און איינער פון זיי, אַ זעכציג-יעהריגער האָט זיך פאַר איהם פאָרגעשטעלט אַלס לאָדזער שול-אינספעקטאָר. דער ראַזינער „אינספעקטאָר״ האָט דערקלערט דעם פויער, אַז מיט איהם איז געשעהען אַן ווען אַן׳אונאַנגענעהמער צופאַל, און ער בעט דעריבער דעם פויער ראַיאַ זאָל איבערגע-בען אויף אַ בעשטימטען אַדרעס אין דעם דאָרף מאַרלי, וואו ער וואוינט אַ קאָנווערט מיט 3800 זל. דערפאַר האָט ער נעיאָלט בעקומען שכר-טרחא 20 זל. ווען דער פויער האָט דערויף מסכים געווען, האָט דער „אינספעקטאָר״ געשיקט זיין פּוזרמאַן נאָך שטעמפעל-מאַרקען, כדי צו פערקלעפען דעם קאָנווערט, און ביי לפּני געבעטען ראַיאַ׳ן, ער זאָל איהם אויסטוישען אַ פינף-הונדערטער אויף קליין געלד. דער פויער, וועלכער האָט גראָד געהאַט פערקויפט 2 קיה, האָט אויסגעצעהלט דעם „אינס-פעקטאָר״ אחת ואחת די 500 גילדען, וועלכע דער „אינספעקטאָר״ האָט גאַנץ רוהיג צוגענומען און איז אַוועק. ערשט אַ ווילע שפּעטער האָט זיך דער פויער, נעבעך, געכאַפּט, אַז נישט ער האָט בעקומען דעם 500-טער באַנקנאָט, נישט ער האָט זיין געלד, נישט דער „אינספעקטאָר פון לאָדז״ איז דאָ, און — אין קאָנווערט, וואָס עס האָט זיך געזאָלט כלומרשט געפינען אַ סומע פון 3800 זלאָטעס, געפינען זיך שטיקלעך צייטונגס-פּאַפּיר.

א געהיימניספולער אנפאל אויף טרעפּען

(2) בעת נעכטען אין אָוונד האָט זיך צוריק אַהיימגעקעהרט דאָס פּאָרפּאָלק שרה און מאָטעל קאָרלאַק, זענען זיי אויף די טרעפּען פון זייער וואוי-נונג (קעלבאַך 7) בעפאַלען געוואָרען פון אונבע-קאַנטע. מאָטעל האָט בעקומען געשלאָגען פון פער-לירען דאָס בעוואוסטזיין און ער האָט בעקומען עטלי-כע וו׳ונדען אין פלייצע. שרה האָט אויך בעקומען עט···ע קלעפּ מיט אַ טעמפּע כלי אין קאָפּ. מען האָ · דאָס פּאָרפּאָלק אַריבּערגעפיהרט אין שפּיטאָל שוו. יוזעפא.

אגאנצע משפחה האט זיך פער׳סם׳ט מיט פלייש

(2) נעכטען האָט זיך די גאַנצע משפחה ראָזענ-צווייג (זגערזשער 10) פער׳סם׳ט מיט נישט פריש פלייש. פּאָגאָטאָוויע האָט געגעבען די ערשטע הילף די אָפּ׳גע׳סם׳טע: שייע (37 יאָהר) יענטע (36 יאָהר) אַנדזשע (14 יאָהר) ליאָליע (8 יאָהר) ישראליק (6 יאָהר), שמואל (4 יאָהר אויסער זיי איז אויך פערגיפטעט געוואָרען די 20-יעהריגע העלאַ פער-סאַרעק, וועלכע איז געווען צוגאַסט ביי די ראָזענ-צווייגס.

פּאָליציי פיהרט אַנ׳אויספאָרשונג, פון וואָס פאַר אַ יאַטקע דאָס פלייש שטאַמט.

אפטייקען

היינטיגע נאכט-דיושורען

(2) היינט דיזשורירען פאָלגענדע אַפּטייקען: ג. אַנטאָניעוויטש, פּאַביאַניצער גאַס 50; ק. כאָנ-דושינסקי, פּעטריקאָווער 164; וו. סאָקאָלעוויטש, פשעיאַזד 19; רעמבּילינסקי, אַנדזשעיאַ 28; זוני-דעלעוויטש, פּעטריקאָווער 25; קאָספּערקיעוויטש, זגערזשער 54; ס. טראַסקאָווסקי, בזשעזשינער 56.

א שטרייק אין וויגאניע-טיכער-פאך

(—) אויף דער נעכטיגער פערזאַמלונג אין לוין-וועבער-מייסטער-פּעראיין בזשעזשינער 7 איז אָנגענומען געוואָרען אַ בעשלוס צו אָנהויבען שטרייקען אין וויגאָניע-טיכער-פאַך.

אויף היינט 2 אַ זייגער בייטאָג ווערט גערו-פען אַ פערזאַמלונג פון אַלע שטרייקענדע.

געכאפט דעם צווייטען אנפאלער

אויפ׳ן פאליציאנט גארטשינסקי

(2) נעכטען האָבּ׳ן מיר מודיע געווען וועגען אַנ׳אַנפאַל אויף אַ פּאָליציאַנט אויף באַרישאַ גאַס. איינער פון די אַנפאַלער, סטאַניסלאַוו מאַר-קיעוויטש מיצקעוויטש 12 איז, ווי בעוואוסט שווער פערוואונדעט געוואָרען פון די קוילען וואָס דער פּאָליציאַנט גאָרטשינסקי האָט אין איהם אויס-געשאָסען און ער גוסס׳ט איצט אין שפּיטאָל. די איבעריגע צוויי אָנפאַלער זענען ענטלאָפען, פּאָלי-ציי האָט זיך דערוואוסט, אַז די דאָזיגע ענטלאָ-פענע זענען די ברידער יוליוס און איינהאָלד פייסט. צוויי שעה נאָכ׳ן אָנפאַל האָט מען געכאַפּט איינעם פון זיי דעם 18 יאָהריגען יוליוס, בעת ער איז אַרויס פון קינא „סירענא״. דער צווייטער ברודער ווערט ווייטער געזוכט. דער געזונד-צו-שטאַנד פון דעם פערוואונדעטען פּאָליציאַנט גאָר-טשינסקי איז בעפרידיגענד.

נעכטיגע רינג-קאמפען אין צירק

אין דער ערשטער פּאָר האָבען זיך נעכטען געטראָפען פּאַשאָף מיט די עקס-שוואַרצע מאַסקע דער קאַמף איז געווען זעהר אינטערעסאַנט און אויף דער 24. מינוט האָט געזיגט פּאַשאָף דורך אַ פאַראַדע פון הינטערשטען פאַס.

אין דער צווייטער פּאָר האָבען געקעמפט שטע-קער-פינעצקי. אויף דער 27-טער מינוט האָט גע-זיגט שטעקער.

אין דער לעצטער פּאָר האָבען געקעמפט שטי-באַר—ווילינג. אויף דער 30-טער מינוט האָט געזיגט שטיבאַר.

היינט, אין לעצטען טורניר-טאָג, קעמפען רע-ציררענד: פּאַשאָף — שטעקער, פינעצקי—עקס-מאַסקע.

היינט ווערען שוין צוטיילט די פּריזען.

ראדיא=פראגראם

מאנטאג, 19 אויגוסט

12.05 וואַרשא: מוזיק פון גראַמאָפאָן-פּלי-טעס. 16.40 וואַרשא: מוזיק פון גראַמאָפאָן-פּלי-טעס. 16.30 וואַרשא: אַרטיסטישער ווינקעל, אויפ-טריט פון זאָפיאַ אוסטאַרבאָווסקאַ פון טעאַטער „גאָנג״. 18.00 וואַרשאָ: קאָנצערט פון מאַנדאָ-ליסטען-אָרקעסטער. 19.25 ווילנאָ: רעציטאַציעס פון די פּאָעטישע ווערק פון טאַדעאוש זשעראָמ-סקי. 20.05 ווילנא: דיסקוסיע וועגען מאָדערנער מוזיק. פּרעלעגענטען: פּראָף. מיכאַל יוזעפאָוויטש פון סטאַנ. וועגסלאָווסקי. 20.30 בערלין: אינטער-נאַציאָנאַלער קאָנצערט פון בערלין. 20.00 לאָנ-דאָן: סימפאָנישער קאָנצערט. 20.15 דאַווענטרי: „נאָך אַ טאָג״ אַ פּיעסע פון יוזעף קאָנראַד. 20.30 מיילאַנד: „סקוגניצאַ״ אָפּערעטקע פון מי קאָסטי. 21.90 בערן: „קארוזעל״ קאָמעדיע פון ווערניל.

ספארט=בעוועגונג.

רעזולטאטען פון די נעכטיגע ליגע-קאמפען אין פוילען

„טוריסטען״ — „וויסלאַ״ 0:3 (0:1)

קראָקאָ:

„קראַקאָוויאַ״ — „ל.ק.ס.״ 0:8 (0;3)

פּויזען:

„וואַרטאַ״ — „פּאָגאָן״ 2:3

וואַרשאָ:

„לעגיאַ״ — „טשאַרני״ 2:4

רעזולטאטען פון די פוסבאל-מעטשען אין לאדז

„ל.ט.ס.ג.״ — „ל.ק.ס.״ (רעז.) 1:5

„אָרקאַן״ — „אוניאָן״ 0:0

„טוריסטען״ (רעז.) — „סאָקאָל (זגערזש) 4:8

„ווידזעוו״ — „פּ.ט.צ.״ (פּאַביאַניץ) (1:2) 1:4

ציקליסטן-געיעגען ארום פוילן

סטעפאַנסקי אויפ׳ן 1=טען אָרט

וואַרשאַ, 18 (טעלעפאָניש) נעכטען האָט זיך דאָ געענדיגט דער גרויסער גיגאַנטישער ציק-ליסטען-געיעג אַרום פּוילען.

דער דאָזיגער געיעג אין וועלכען ס׳האָבען זיך בעטייליגט קנאַפּע 70 ציקליסטען איז פּאָרגע-קומען אויף אַ שטח פון 2200 קילאָמעטער אין 12 עטאַפּען מיט פינאַלען אין די גרעסטע שטעט אין פּוילען.

לויט דער אַלגעמיינער קלאַסיפיקאַציע האָט דאָס ערשטע אָרט פערנומען דער וואַרשעווער ציקליסט סטעפּאַנסקי, אַדורכמאַכענדיג דעם וועג פון 2200 קילאָמעטער אין אַ צייט פון 83 שעה 50 מינוט מיט 38 סעקונדען. דאָס 2-טע אָרט האָט פערנומען מיכאַלאַק, דאָס 3-טע אָרט האָט פערנומען דער ציקליסט פון „אוניאָן״ קאָלאָ-דזשעיטשיק. דער פּאַראַיאָהריגער זיגער פון לויף, וויענצעק פון בידגאָשטש, איז געקומען דער 4-טער. דער אויסגעצייכענטער לאָדזער ציק-ליסט גלאַסאָוויטש איז געקומען לויט דער רייה דער נײַנטער.

נעכטיגע ציקליסטען געיעגען פון „בר-כוכבא״

אומגליקספאל בעת די געיעגען. פאגאטאוויע פון לינת=הצדק ערטיילט הילף

(א) נעכטען 9 פריה, זענען אויפ׳ן שאָסיי קושיוויצע איבער זגערזש פאָרגעקומען ציקליסטען געיעגען, איינגעאָרדענט דורך דעם היגען ספּאָרט-פעראיין „בר·כוכבא״.

צו די געיעגען האָט זיך געמאָלדען אַ רעַ-קאָרד-צאָהל ציקליסטען. 64 ציקליסטען פון העכער 15 ספּאָרט-פעראיינען.

ביי אַ מוסטערהאַפטער אָרדנונג זענען פאָר-געקומען 4 ציקליסטען-לויפען, און נעמליך אויף 20 קילאָמעטער, 2 צו 25 קילאָמ. און אַ צווישען-פעראיינס-לויף אויף 75 קילאָמעטער.

די אימפּרעזע פון „בר-כוכבא״ איז אַדורך מיט׳ן גרעסטען ערפאָלג.

בעת די געיעגען האָט פּאַסירט אַנ׳אומגליקס-פאַל מיט׳ן ציקליסט פון „רודער ספּאָרט-פעראיין״, שפּאַט. שפּאַט איז געפאָרען נאָך אַ זריוואַטען אויטאָ. שפּאַט האָט צוליב׳ן שטויב נישט בעמערקט די נאָהנטקייט פון אויטאָ און איז מיט׳ן גאַנצען כח אַרויף אויף דעם אויטאָ. שפּאַט איז אַראָפּגעפאַלען פון ראָווער, אָבער אַזוי אומגליקליך, אַז ער האָט בעקומען אַ מוח-ערשיטערונג און די קאַרעט-קע פון „לינת-הצדק״-פּאָגאָטאָוויע האָט שפּאַטען אָפּגעפיהרט אַ היים נאָך רודע.

ס׳איז כדאַי צו בעמערקען, דאָס קיינער פון די אָפיציעלע ריכטער׳ס האָבען זיך צו די געיעגען נישט צוגעשטעלט. ווי מען שמועסט, זאָל דאָס האָבען געשעהען, מחמת דעם, וואָס די געיעגען זענען איינגעאָרדענט געוואָרען דורך אַ יודישען ספּאָרט-פעראיין („בר·כוכבא״).

דאָך זענען די געיעגען אַדורך מיט׳ן גרעס-טען ערפאָלג.

געוועזענער רוסישער גענעראַל

פֿער'משפּט אַלס שווינדלער אין רומעניען

געריכטס-זאַל פֿול מיט יונגע דאַמען, וואָס האָבען זיך אין איהם געליבט

בעסאַראַביע, די אָפּגעשטאַרבענע און פֿער־חלש'טע פֿון הונגער און נויט בעסאַראַביען, האָט פּלוצלונג אויפֿגעלעבט. עס איז זי גאָרנישט צו דערקענען. מען וואָלט געקאָנט מיינען, אַז אַלעס איז דאָ שוין אין דער בעסטער אָרדנונג, און קיין זאַך פֿעהלט נישט. אַזוי האָט דער פּראָצעס פֿון פּאָטער שישקאַ אַלעמען פּעראינטערעסירט, אומעטום, וואו מען געהט און וואו מען שטעהט, הערט מען נאָר שמועסען וועגען פּאָטער שישקאָ'ן, וועלכער האָט זיך אויסגעגליטשט פֿון גלייכען וועג, און פֿאַלענדיג האָט ער מיטגעשלעפּט מיט זיך אויך פֿיל אומ־שולדיגע.

וואָס־זשע איז גאַנץ האָט שישקאַ אָפּגעטון, און פֿאַר וואָס האָט זיין פּראָצעס אַזוי אויפֿגערוהרט די גאַנצע געזעלשאַפֿט אין בעסאַראַביען?

שישקאַ שטאַמט פֿון אַן אַריסטאָקראַטישער רוּ־סישער פֿאַמיליע, זיינע עלטערן זענען געווען אין רוסלאַנד גרויסע גוטס־בעזיצער, האָבען פֿערמאָגט אַ צאָהל ערד, הייזער און אַנדערע אומבעוועג־ליכע גיטער. אָבער גלייכצייטיג מיט דעם וואוקס פֿון רייכקייט און לוקסוס, האָט אין דער פּריצישער פֿאַמיליע שישקאַ אויך געוואַקסען אַ רעוואָלוציאָנערע גייסט, וועלכע האָט זיך שפּעטער מיט יאָהרען אויסגעדריקט אין זייערע גיטער, אַנגעפאַנגען פֿון פּאָליטישער אַקטיוויטעט. וואַקסען האָבען געהערשט אין דער פֿאַמיליע, ווי אויך אין דער רעוואָלוציאָנערער אַרגאַניזאַציע אין רוסלאַנד. פֿון די טאָג־ביכער, וואָס מען האָט געפֿונען ביי שישקאָ'ן, איז צו זעהן, אַז זיינער אַן־טערער ברודער (ער איז געשטאָרבען אין אויס־לאַנד) איז געווען אַ פֿייערדיגער רעוואָלוציאָנער, און ער איז פֿאַר זיין אַרבייט אין דער עס־עהשער אַרגאַניזאַציע פֿער'משפּט געוואָרען אויף 20 יאָהר קאַטאָרגע, אָבער איהם איז געלונגען נאָך דריי יאָהר קאַטאָרגע צו ענטלויפֿען קיין אויסלאַנד, וואו ער האָט פֿערבראַכט זיינע יאָהרען אין מאַטעריעלער נויט און איז געשטאָרבען פֿון שווינדזוכט.

אום צו בעקומען אַ פֿאָרשטעלונג וועגען פּאָטער שישקאָ, איז נעגוג דורכצובלעטערן זיינע טאָג־ביכער, וועלכע זענען בייגעלייגט צו זיין פּראָצעס.

„מיין גרעסטער אידעאַל — שרייבט שישקאַ אין זיין טאָג־בוך פֿאַר'ן יאָהר 1914 — איז צו בעזיצען וואָס מעהר פֿרויען, איך ליב נישט די פֿרוי־אַלס אַזעלכע, מיך עקלען איהרע צערטליכקייטען. איך האָב נאָר הנאה דאַן, ווען מיר קומט אויס זיך בעגעגענען מיט אַ שטאָלצער, האַרטער און קאַפּריזנער פֿרוי, וואָס מעהר עקשנות'דיג זי איז, אַלץ גרעסער ווערט מיין חשק צוצובּרעכען איהם ווילען. און האָב איך זי נאָר בעזיגט, פֿערלירט זי גלייך איהר חן אין מיינע אויגען"...

שישקאַ האָט בעטראַכט די פֿרוי ווי אַ זינער זיין רויב, און נישט איין צעהנדליג טויזענד רובל האָט ער פֿערלוירען נאָך אין פֿרידענס־צייט צוליב זיינע נצחונות און אַמביציעס איבער פֿרויען. ער איז נישט צוגעגאַנגען צו דער פֿרוי ווי אַ נעוועהנ־ליכער דאָן־זשואַן, נאָר ווי, אַ ספּאָרטסמאַן, וועל־כער האָרף בלויז דערזייען זיין קראַפֿט, זיין גע־שיקטקייט אויפֿ'ן געביט פֿון בעזיגען פֿרויען און מעהר גאָרנישט. פֿלעגט אָבער פּאַסירען, אַז מאַנכע פֿון זיינע קאַלעגען האָבען איהם פּעראינטריגירט מיט עפּעס אַ פֿרוי, און פֿערפֿיהרט אַ וועט מיט איהם אויף אַ גרויסער סומע געלד, וואָהרענדיג פֿריהער די פֿרוי, אַז שישקאַ וויל זי בעזיגען, און זי האָט שוין אַלעס געטון אום נישט אַרונטערצו־פֿאַלען אונטער זיין צויבער (ער איז אַן אויסערגעוועהנליך־שעהנער מאַן) און דאַן פֿלעגט ער מוזען בעצאָהלען וועטגעלד צו זיינע קאַלעגען. אָבער וואָס האָבען זיך אַנגעטוהן די עטליכע טויזענד רובעל ביי אַזאַ גרויסען גוטס־בעזיצער, ווי שישקאַ, וועלכער האָט פֿערמאָגט טויזענדער אַקער לאַנד, אויסער אַנ־דערע רייכטימער?

אין צייט פֿון קריג האָט ער אַנגעפֿיהרט מיט אַ פֿאָלק אולאַנער אויפֿ'ן קאַווקאַזער פֿראָנט און האָט בעקומען פֿון ניקאָלאַי ניקאָלאַיעוויטש'ן עטלי־כע מעדאַלען פֿאַר זיין העלדישקייט.

אין זיין טאָגעבוך פֿון יענער צייט שרייבט ער צווישען אַנדערעס:

„היינט האָב איך פֿערענדיגט די אויפֿגאַבע, וואָס די העכערע קאָמאַנדאַ האָט מיר געגעבען. אמת איך האָב צוליב דעם געאָפּפֿערט מיט דריי טוי־זענד סאָלדאַטען, אָבער אין צייט פֿון קריג שפּילט די צאָהל קיין ראָלע נישט. איין סאָלדאַט און טויזענד מיט איינעם איז אַלץ איינס. די הויפּט זאַך איז — אויסצופֿיהרען די פֿאַרגענומענע אויפֿגאַבע, און אויס־סער דעם ווער איך איבערהויפּט נישט נתפּעל פֿון מענשליך בלוט. זאָל זיך עס גיסען, די ערד וועט סיי ווי אַרויסגעבען אַנדערע אויף זייער אָרט".

שישקאַ איז געווען אַ טיפּישער רוסישער לעבּ־יונג, אַ פּריצישער זוהנדעל מיט דעם בעקאַנטען פּריצישען בליק אויף דער ראָלע פֿון די מאַסען און אויף דער ראָלע פֿונ'ם מענשען — פֿונ'ם פּראָסטען מענשען, — און דער בוואונג פֿון דער מלוכה.

ווען אין רוסלאַנד האָט אויסגעבראָכען די באָלשעוויסטישע רעוואָלוציע און עס האָבען זיך פֿערמערט די ווייס־גוואַרדישע אַטריאַדען דורך פֿערשידענע גענעראַלער, איז שישקאַ צוגעשטאַנען צו דענוקינינ'ען און האָט אַנגעפֿיהרט מיט אַ פֿאָלק קאָזאַקען.

אין זיין טאָג־בוך ווערט דעם פּעריאָד אַזוי פֿערצייכענט דורך איהם:

„היינט האָבען מיר אָפּגעהאַלטען אַ זיג איבער די רויטע. איך האָב שוין נישט איין מאָל געהאַט די מעגליכקייט צו קיהלען מיין האַרץ דורך דעם שונא'ס בלוט, בעזונדער פֿלעגט אויף מיר צוהיצ־טער נאַטור גוט ווירקען טערקיש בלוט, אָבער אַזאַ פֿערגעניגען ווי איך האָב נעהאַט געכטען פֿון דעם באָלשעוויסטישען בלוט, וואָס האָט זיך געגאָסען אין דערפֿעל נ. האָב איך נאָך קיינמאָל נישט געהאַט, עס איז פֿראַי צו לעבען און צו זינגען.

„אונזערע האָבען דערטאַפּט אַ פּאָר יודען און זיי געמאַכט די זאַך... איך האַלט עס פֿאַר אַ נאַרישקייט. סוף כל סוף זענען דאָך די יודען נישט ווערט, אַז אַ זאַ אַרמעע ווי אונזערע זאָל האָבען מיט זיי צו טון. שוין צו אַ גרויסער כבוד פֿאַר זיי! אויך פֿערשטעה נאָך, ווען ס'מאַכט זיך צו־פֿעליג און די בעגעגענסט אַ יודען צווייען, אַרעה זיי אַרומזוזכען. ניין, דאָס וואָלט איך קיינמאָל נישט געטון, בעזונדערס נאָך ווען זיי זענען דאָך טאַקע באמת שוצלאָז און נישט בעוואָפֿענט. איך האָב ליב צו קעמפֿען מיט אַ שטאַרקערען פֿון מיר, אָבער נישט מיט באַבעס"...

לויט זיין נאַטור איז שישקאַ געווען אַן אַנאַר־כיסט, אַ ליבהאָבער פֿון שטאַרקע, ערשטעהנערע איבערלעבונגען און עס איז זיך לייכט פֿאָרצושטעלען די דערשלאַגונג ער איז געווען, ווען ער איז געלאָפֿען פֿון די באָלשעוויקעס און געקומען קיין בעסאַראַ־ביען, וואו אַלעס איז געווען אַזוי איינפֿאַך, גראָהע און רוהיג.

שישקאַ האָט איבערגעלאָזט אין רוסלאַנד אַלע זיינע גיטער און אַ גרויסע צאָהל בריליאַנטען און אַנדערע ווערטפֿולע זאַכען, וועלכע זענען אַריינ־געפֿאַלען צו די באָלשעוויקעס, קומענדיג קיין רו־מעניען האָט ער זיך גענומען נעהמען פֿאַר אַ פֿריד־ליכע פּראָפֿעסיע' ער איז געוואָרען אַ נאָטאַריוס....

שישקאַ האָט אָבער זיך נישט געקענט איינ־לעבען מיט דעם געדאַנק, אַז ער וועט זיינע יאָהרען און טעג פֿערברענגען איבער די נאָטאַרישע ביכער, איהם האָט געצויגען צום שטורם, צום טומעל און גערויש, און ער האָט זיך בעמיהט אַריינצופֿיהרען אין זיין קרייז נייע מענשען, איהם האָט שוין מעהר נישט אינטערעסירט דער קלאַס, צו וועלכען די מענשען געהערען. אַבי ס'זאָל זיך רעש'ן, אַבי עס זאָל זיך טומלען און מען זאָל זיך קענען פֿערגע־סען. וואָרים עס האָט זיך איהם שטאַרק געבענקט נאָך די אַמאָליגע גוטע צייטען. ער איז פֿון בענק־שאַפֿט כמעט משוגע געוואָרען און ער האָט גע־זוכט צו פֿערטרינקען די בענקשאַפֿט אין טומעל פֿון ווילדע נאַכט־אָרגיעס, אין גערויש פֿון וויין און טענץ־בעלער, ער האָט אַריינגעצויגען אין זיין קרייז פֿערשידענע טיפּען גנבים, פֿערדעכטיגטע פּרי־ען אַרג"ל פֿאַר אַלעמען פֿלעגט ער צאָהלען.

— טרינקט, קינדער, ווייפֿיל אייער האַרץ גלוסט! איך, שישקאַ, דער געוועזענער רוסישער מענש, צאָהל! איך בין טאַקע אַ געפֿאַלענער, אַנ־אָפּגעקומענער, אָבער איך וועל זיך נאָך פֿער־מעסטען מיט אַנדערע אָרטיגע פּריצים!

אָבער וואו האָט שישקאַ גענומען אַזוי פֿיל געלה?

(סוף קומט).

יורידישע עצות

אין דער דאָזיגער אָפּטיילונג גיט די רע־דאַקציע פֿון „נייעם פֿאָלקסבלאַט" ענטפֿערען אויף יורידישע פֿראַגען, וואָס ווע־רען צוגעשיקט שריפֿטליך פֿון אונזערע לעזער.

קופּאָן
יורידישע אָפּטיילונג
פֿון „נייעם פֿאָלקסבלאַט".

ביים דערלאַנגען אַ פֿראַגע אויף אַ יורידישע עצה, דאַרף צוגעלעגט ווערען דער קופּאָן מיט דער דאַטע פֿון טאָג, ווען די אָנפֿראַגע ווערט איינגעשיקט. אויף אָנפֿראַגען אָהן קופּאָן, וועט קיין ענטפֿער נישט געגעבען ווערען.

A. P. 9617 פֿון לעמבערג:

פֿון זאַקלאַד פּענסיע. האָט איהר נישט קיין רעכט צו פֿאָדערן קיין רענטע פּראָפּאָרציאָנעל צו דער סומע פֿון אייער פֿאַקטיש-בעקומענער געזשע, נאָר לויט דער אָנגענומענער דורך אייער אונטער-נעהמער סומע.

מעגליך, אַז איהר האָט אָפּגעצאָהלט ביי-טראַג לויט אייער פֿאַקטישען פֿערדינסט און דער אונטערנעהמער האָט זיך די רעשט צוגעאייגנעט, אויב אַזוי קאָנט איהר אַלענפֿאַלס נאָר בלויז פֿון איהם געריכטליך צו מאָהנען די דיפֿערענץ.

וואָס שייך אורלויבען, קאָנט איהר מאָהנען פֿאַר דער גאַנצער צייט פֿון אייער אַרבייט אויפֿ'ן זעלבען פּאָסטען.

איהר דאַרפֿט אָבער בעווייזען, אַז איהר האָט אין זיינער צייט יאָ געפֿאָדערט, נאָר אייער פֿאָדערונג איז נישט ערלעדיגט געוואָרען צוליב דער שולד פֿון אונטערנעהמער.

בכלל טאָרט איהר שוין איצט דעם ענין לענגער נישט פֿערשלעפּען און גיט איהם איין אין אָרטיגען אַרבייטס-געריכט.

9618 ג—סקי:

דער אָפּגעמאַכטער בעדינג און אָבמאַך איז נישט גילטיג.

9619 אַ פּעראינטערעסירטער לעזער פֿון זשעראָמסקיעגאָ:

די אינטערפּרעטאַציע פֿון קאָמאָרניק איז ריכטיג.

לויט'ן אַרטיקעל 533 פֿון ציווילען קאָדעקס נעמט די פֿאָרמול ruchomość אָהן אַנדערע צוגאָב-אויסדרוקען נישט אַרום קיין בּאָרעס-געלט, ציהרונג, חובות, אַרבייטס-מכשירים, וועש, פֿערד און וועגען, לעבענסמיטלען און סחורות מיט וועלכע מ'האַנדעלט.

9620 אַ לעזער פֿון זשעראָמסקאַ:

די ליקווידאַציע פֿון דער גמינע-קאַסע מוז אַדורכגעפֿיהרט ווערען לויט'ן פּלאַן פֿון הויפּט-ליקווידאַציע-אַמט אין וואַרשע. דער זעלבער אַמט בעשטימט אויך דעם פּראָצענט-פֿוס לויט וועלכען דאָס אויסצאָהלען די חובות זאָל פֿאָרקומען.

9621 אַ טרייער לעזער פֿון קאָשצעלנאַ פּלאַץ
9622 קלאַפּערצייג פֿון יעראָזאָלימסקאַ:

פֿאַבאָר-פּליכטיגע יונגלייט בעקומען פּעסער מיט דער גילטיגקייט ביז'ן פֿאַבאָר.

9623 אַ שטענדיגער לעזער פֿון גדאַנסקע:

שיקט צו דירה-געלד כאָטש פֿאַר'ן לויפֿענדען קוואַרטאַל. דער הויז-ווירט וועט קיין עקסמיסיע אויף אייך נישט בעקומען, אויב איהר וועט פֿאָרשטעלען בעווייזען, אַז איהר האָט אין משך פֿון דער גאַנצער צייט צוגעשיקט רעגולער דירה-געלד און דער הויז-ווירט האָט עס נישט געוואָלט דערהאַלטען.

9624 פֿאַנטש:

זיהן דאַרפֿען נישט פֿערפֿיהרען קיין ירושה-פּראָצעסען, נאָר זיי קאָנען דירעקט איבערנעה-מען די ירושה, סיידען ס'איז צווישען זיי נישט פֿאַרהאַן קיין הסכמה.

9625 ל. ד.
9626 וואַרשאַוואָסקי:
אַ גרופּע טרייע לעזער פֿון ברזשעזשינער:

וועגען אייערע ענינים מוזט איהר זיך ווענ-דען שטענדיגען פֿערזענליך מיט אונזער יוריסט, מעגליך פֿון 3—4 נאָכמיטאָג אין רעדאַקציע.

9628 ה—ל קאַפּעל:

דער וועקסעל דאַרף רעיענטאַליש איבערגע-שריבען ווערען.

אַ געטרייער לעזער פֿון נאַווראָס:

אַז מען אַרבייט אַליין אָהן געהילפֿען דאַרף מען קיין פּאַטענט נישט אויסקויפֿען.

9630 אַ 1903:

אויב איהר האָט אַ פּרזשידזשאַל ווערט איהר אויף די איצטיגע מיליטערישע איבונגען יאָ גערופֿען.

שעהנע מעשיות פֿון דער גאַנצער וועלט

אַ פֿילם, וואָס איז אַלט 200 יאָהר. — דער גרעסטער עס-טשעמפּיאָן אין דער וועלט

אין לאָנדאָן איז פֿערקויפֿט געוואָרען פֿון אויקציאָן די איינציגע אין דער וועלט פֿילם-קאָלעקציע. די דאָזיגע קאָלעקציע האָט אין משך פֿון 30 יאָהר געזאַמעלט אַ געוויסער ווילי דעי, און עס געפֿינט זיך אין איהר אַלץ, וואָס האָט אַ שייכות מיט דער ענטשטעהונג און געשיכטע פֿון קינאָמאַטאָגראַף פֿון די ערשטע צייטען אָן.

אין דער קאָלעקציע געפֿינט זיך אַ כינעזי-שער „פֿילם" וועלכער איז געמאַכט געוואָרען מיט 200 יאָהר פֿאַר קריסטוס-געבורט. דער פֿילם שטעלט מיט זיך פֿאָר אַ לאַנגען דורכגעפּעטען זיידענעם באַנד מיט קינסטלערישע אויסגעפֿיהרטע צייכענונגען.

דעם באַנד שטעלט מען אַריין פֿאַר דער עפֿענונג פֿון אַ כשוף-לאַמטערן, מען דרעהט איהם שנעל אויף אַ הילצערן שטעקעלע און אויפֿ'ן עק-ראַן בעווייזען זיך בעוועגליכע לעבעדיגע פֿיגור-לעך.

אין דער קאָלעקציע געפֿינט זיך אויך דער ערשטער קינעמאַטאָגראַפֿישער פֿילם פּראָיעקציאָנס-אַפּאַראַט, דורך וועלכען מען האָט בעוויזען די ערשטע קינאָמאַטאָגראַפֿישע פֿילם - אויפֿנאַהמע פֿון דער ענגליש-בורישער, רוסיש-יאַפּאַנישער און פֿיליפּינער מלחמות.

*

אין אַרקאַנזאַס איז געשטאָרבען דזשאָן-כאַר-סאָן — „אַ נעגער, וועלכער האָט געגעסען מעהר פֿון אַלע אויף דער וועלט", ער איז אָבער גע-שטאָרבען נישט פֿון איבערעסען זיך, נאָר פֿון אַ ציפֿעליגער בלוט-פֿערגיפֿטונג.

ער האָט געלעבט דערפֿון, וואָס ער פֿלעגט אַרומפֿאָהרען איבער שטעט און שטעטלעך אין אַמעריקאַ און פֿאָרלעגען געוועטען, אַז ער וועט עסען און טרינקען מעהר וויפֿיל יעדער, וואָס וועט זיך איהם אָקעגענשטעלען.

די אַמעריקאַנער, וועלכע האָבען זיך ליב צו וועטען, פֿלעגען נישט אַרויסלאָזען כאַרטאָנען פֿון זייער שטאָט גאַנצע חדשים און דער „טשעמפּיאָן פֿון עסען" האָט געלעבט ווי אַ גראַף און אָפּגע-לעגט דאָס געוואונענע פֿון די וועטען אין אַ שפּאָר-קאַסע. געגעסען האָט כאַרטאָן אַלץ, וואָס מען האָט איהם געגעבען און עס האָט איהם קיינ-מאָל נישט פֿערשאַדט. נאָר איינמאָל — ווען מען האָט איהם פֿאָרגעלעגט אויפֿצועסען צוויי לעפֿעל צעמענט און פֿערטרינקען מיט וואַסער האָט איהם אָפּגעראַטעוועט פֿון אַדורכלעכערען די קישקעס אַ פּאָרציע ריצין-אייל, וועלכע ער האָט בעצייטענס איינגענומען.

כאַרטאָנס רוהם האָט זיך פֿערשפּרייט איבער גאַנץ אַמעריקאַ. אין קליינע שטעטלעך האָט מען איהם שוין נישט אַריינגעלאָזט, ווייל זיין אָנקומען איז געווען אַ רואין פֿאַר די פֿרידליכע איינוואוי-נער, וועלכע פֿלעגען זיך אַזאַרטירען.

ווען דער נעגער איז אָנערקענט געוואָרען פֿאַר אומבעזיגבאַר אין הלכות עסען און עס האָט זיך שוין קיינער מיט איהם נישט געוועט, האָט ער זיך פֿרידליך בעזעצט אין אַרקאַנזאַס און גע-לעבט פֿונ'ם געלד וואָס ער האָט אָפּגעשפּאָרט. נאָר פֿון צייט צו צייט פֿלעגט ער איינאָרדנען פֿאַר זיינע פֿריינד און בעקאַנטע אַזעלכע עס-פֿאָרשטעלונגען.

זיין ליבלינגס-נומער איז געווען אויפֿצועסען אַ טאָג נישט געריינגטע ציטרינען—דאָס פֿלעגט ביי איהם רייצען דעם אַפּעטיט, נאָכדעם אויפֿ-עסען מיטאַמאָל אַ קאַסטען מיט עפּעל, 40 פֿונט אַרבוז, אַ צעהן טוץ אייער און אַ צעהנדליג בול-קעס, געפֿיהלט מיט פֿלייש. ביים מיטאָג פֿלעגט ער אָהן אָנשטרענגונג אויסטרינקען צוויי קיסטען מיט זאָדע-וואַסער צו 48 פֿלעשער יעדער. דעם מאַקסימום-פֿערדינסט אין זיין קאַריערע האָט דער טשעמפּיאָן בעקומען 1000 דאָלאַר פֿאַר אויפֿעסען צוויי טוץ אייער מיט דער שאָלעכץ.

מעכאַנ. שלאָסעריי און שווייסעריי

J. REDER

Łódź, Konstantynowska 11

כ'נעהם אָן אַלער-אַרט שלאָסעריי-אַרבייט און צופּאַסען פֿערשידענע מאַשינען- טיילען און שווייסונגען,

פֿאַר שמריקער ווערט געליפֿערט טישען מיט מעסטערס פֿון 30 זל. אָן. פּאַראַפֿינערס פֿון 7 זל. אָן.

Dr. med. **J. Lubicz**

ORTOPEDA, Gdańska 28, tel. 41-46

קראַנקהייטען פֿון די ביינער, געלענקען, פֿערקרימונגען פֿון די פּלייצעס און גלידער.

איינענע פּראַצאָווניע פֿון ווענטליכע אָרטאָפּעדיש אַפּאַראַטען, ווי: וועלטדקעס אויף פּלאַטפֿוסען, קונסט. ליכע פֿיס, גאַרסעטען א. ז. וו. עמפּפֿאַנגט פֿון 5—7 אָוו.

צוריקגעקעהרט.

פאָגראָם-אַגיטאַציע אויף אַ מאָסקווער פאַבריק

„קאָמסאָמאָלסקאַיאַ פּראַווראַ" דערצעהלט:

„אויף דער גרויסער קרישטאָל־פאַבריק אין מאָסקווע ווערט אָנגעפיהרט אַן אָפענע פּאָגראָם־אַגיטאַציע. צווישען די פיהרער פון די אַנטיסעמיטען זענען פערהאַנען קאָמוניסטען און „קאָמסאָמאָלצעס" (מיטגלידער פון קאָמוניסטישען יוגענד־פערבאַנד). דער אַרבייטער אַרעשין דערצעהלט פאַר אַלע אַרבייטער, אַז ער האָט פּלומרשט „מיט זיינע אייגענע אויגען" געזעהן ווי אַ ייִד האָט געקוילעט אַ יונגע רוסישע מיידעל. אַרעשין האָט „געזעהן" און אַ צווייטער אַרבייטער, קוטשעראָוו, וועלכער האָט געענדיגט אַ מיטעל־שולע, האַלט איינפאַכע פּאָגראָם־רעדעס. זיין בעליבטער „שפּאַס" איז געווען „צוגרייטען זיך צו אַ פּאָגראָם". ער פלעגט נעהמען אַ שטיק אייזען, אָפּשלייפען עס ווי אַ מעסער און דערביי פלעגט ער שרייען הויך אויפ'ן קול, אַז אַלע זאָלען הערען: „אָט מיט דעם מעסער וועל איך געהן קוילענען די זשידעס, ווען עס וועט זיין אַ פּאָגראָם".

די אַרומיגע אַרבייטער פלעגען אַנקוועלען פון דער חכמה. בלויז איין אַרבייטער פלעגט נישט לאַכען. דאָס איז געווען דער ייִדישער אַרבייטער סיגאַלאָוו, וועמען אַלע איבעריגע אַרבייטער פלעגען דערגעהן די יאָהרען דערפאַר וואָס ער איז אַ ייִד.

איין מאָל האָט אַן אַרבייטער זיך אַרויפגעוואָרפען שלאָגען אויף סיגאַלאָוו'ן. סיגאַלאָוו האָט גענומען שרייען און בעטען הילף. אָבער קיינער האָט זיך אויף זיין געשריי נישט אָפּגערופען. נאָר דער וואָס האָט איהם געשלאָגען האָט אויסגעשריגען „שווייג, די זשידאָווסקאַ מאָרדע, איך האָב דיר געשלאָגען און וועל דיר שלאָגען, סאַי ווי איז נישטאָ וועגער עס זאָל זיך פאַר די אָנעהמען". און דאָס איז טאַקע געווען ריכטיג. נישט די קאָמוניסטישע אָרגאַניזאַציעס, נישט דער פאַבריקקאָמיטעט, און נישט קיינער פון די אַרבייטער האָבען זיך אָנגענומען פאַר דעם געשלאָגענעם ייִד.

פון דאַן האָט מען נאָך מעהר גענומען פערפאָלגען דעם אונגליקליכען סיגאַלאָוו'ן. איינמאָל האָט מען איהם אַריינגעוואָרפען און קאָלנער אַ געפּר'טע מויז, אַ צווייטע מאָל האָט מען אונטערגעצונדען זיינע זאַכען.

דער ייִדישער אַרבייטערין לייטמאַן האָט מען אונטערגעסמאַליעט די האָר פון קאָפּ. דער הויפּט־אָנפיהרער פון די אַנטיסעמיטישע כוליגאַנעס איז דער קאָמסאָמאָלעץ פּאָקי. אויפ'ן פאַבריק זענען פערהאַנען 300 קאָמוניסטען און קיינער פון זיי האָט זיך נישט געשטעלט נעגען דער פּאָגראָם־אַגיטאַציע. די קאָמוניסטישע גרופּען פון דער פאַבריק האָבען אַנשטאָט צו בעשטראָפען די שולדיגע אַנטיסעמיטען, נאָר בעשטראָפט די וואָס האָבען געליטען פון זייערע פערפאָלגונגען.

ווי די „קאָמסאָמאָלסקאַיאַ פּראַוודאַ" גיט איבער, האָט די קאָנטראָל־קאָמיסיע איצט אויפגעלעזט די קאָמוניסטישע גרופּען פון דער פאַבריק פאַר צולאָזען אַזינע כוליגאַנישע שטיק אויפ'ן פאַבריק.

פּראָוואָקאַטאָרען האָבען אַרויסגעגעבען די סודות
פון קאָמוניסט. אינטערנאַציאָנאַל צו דער כינעזישער רעגירונג

דער מאָסקווער קאָרעספּאָנדענט פון דער פּאַריזער רוסישער סאָציאַליסטישער וואָכענבלאַט „דני", וועלכער ווערט רעדאַקטירט פון אַלעקסאַנדער קערענסקי, דערצעהלט אין זיין לעצטען בריף, אַז אין די הויכע קאָמוניסטישע קרייזען פון מאָסקווע רעדט מען איצט זעהר פיל וועגען דעם, אַז אין קאָמוניסטישען אינטערנאַציאָנאַל האָבען זיך אַריינגעכאַפּט פּראָוואָקאַטאָרען, וועלכע גיבען אַרויס אַלע סודות פון קרעמעל צו די אויסלענדישע רעגירונגען.

„דער לעצטער דורכפאַל פון קאָמוניסטישען אינטערנאַציאָנאַל אין כינע, שרייבט דער קאָרעספּאָנדענט פון „דני", ערקלערט זיך מיט דעם, וואָס מאַלאָטאָוו, דער איצטיגער פיהרער פון קאָמוניסטישען אינטערנאַציאָנאַל, האָט זיך געלאָזט פערפיהרען פון פּראָוואָקאַטאָרס, וועלכע האָבען איהם איינגערעדט אויסצונוצען פאַר די צוועקען פון קאָמוניסטישען אינטערנאַציאָנאַל דעם אַפּאַראַט פון כאַמיעטישען אויסלענדישען קאָמיסאַריאַט און מאַנדשוריע און אין דער וועלבער צייט האָבען זיי וועגען יעדען שריט פון קאָמוניסטישען אינטערנאַציאָנאַל אין כאַרבין געלאָזט וויסען די פאָרשטעהער פון דער כינעזישער רעגירונג אין מוקדען און אין פּעקין.

„דער אָנפאַל פון דער כינעזישער פּאָליציי אויף אונזערע קאָנסולאַטען אין כאַרבין און אין אַנדערע שטעט איז, אַלזאָ, צוגעגרייט געוואָרען דורך דער אַרבייט פון די כינעזישע אַגענטען (פּראָוואָקאַטאָרען), וועלכע האָבען זיך אַריינגעכאַפּט אין קאָמוניסטישען אינטערנאַציאָנאַל. ביי אונז איז מען זיכער, אַז דאָס זעלבע קומט אויך איצט פאָר און אינדיע: אויך דאָרט אַרבייטען פּראָוואָקאַטאָרס, וועלכע זוכען פון איין זייט אַרויסצורופען דאָרט פערשידענע נעפעהרליכע אַוואַנטורעס און פון דער צווייטער זייט בעריכטען זיי פּינקטליך צו דער ענגלישער רעגירונג וועגען אַלע שריט און פּלענער פון קאָמוניסטישען אינטערנאַציאָנאַל".

Dr. Z. Rakowski

ספּעצ. פאַר אויערען-, נאָז-, האַלז- און לונגען-קראַנקה
קאָנסטאַנטינער 9, טעלעפאָן 27-81.
שפּרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אָן אין לעטשניצע, זנעקשער 17 פון 10—11 און פון 2—3.

„לאָמיר זיין געזונד!"

אָפּטיילונג פון „נייעם פאָלקסבלאַט" פאַר פראַגען פון געזונדהייטס-וועזען, היגיענע און מעדיצין

אונטער דער רעדאַקציע פון דר. ע. אוריסאָן און דר. לעאָן פּוקס.

> „לאָמיר זיין געזונד"!
> אָפּטיילונג פון „נייעם פאָלקסבלאַט"
> פאַר געזונדהייטס-פראַגען, היגיענע און מעדיצין
> ---
> ענטפערען ווערען געגעבען נאָר אויף שריפטליכע אָנפראַגען.
> זונטאָג, דעם 18-טען אויגוסט 1929.

59. ס. מ—ג.

דער דאָקטאָר ביי וועלכען איהר זייט געווען, איז אוודאי גערעכט, אויב ער האָט אייך געזאָגט, אַז ס'וועט אייך גאָרנישט זיין און איהר זייט געזונד. דער בעסטער בעוויז, — עס ווערט אייך וואָס אַמאָל בעסער-אייער קראַנקהייט איז מעהר אויפ'ן בערוואַאישען באָדען און וואָס ווייניגער איהר וועט זיך שרעקען, וועט פאַר אייך זיין בעסער. זייט זיכער, אַז די אַלע סמנים, וועלכע טרעטען ביי אייך אַרויס, וועלען אין אַ קורצער צייט אינגאַנצען פערשוואונדען און איהר וועט אפילו נישט וויסען, אַז איהר זייט אַמאָל „קראַנק" געוועזן.

איהר דאַרפט וואָס ווייניגער זיצען אין שטוב, האָבען וואָס מעהר בעוועגונגען אויף דער פרישער לופט, גימנאַסטיק, קאַלטע איינרייבונגען פאַר'ן שלאָף, נישט טרינקען קיין אַלקאָהאָל-משקאות, נישט לייענען קיין עראָטישע ליטעראַטור און איהר וועט זיך פיהלען ווי אַ נייגעבוירענער מענש.

60. פּעסע די געגזלצרין

אייער מיינונג, אַז איהר זייט קראַנק אויפ'ן מאָגען, ווייל נאָכדעם ווי איהר עסט ציבעלעס מיט הערינג איז אייך ביטער אין מויל, איז נאָך נישט קיין זיכערע, דאָס טרעפט זיך ביי גאַנץ געזונדע מענשען אויך. נאָך טיפוס טרעפען זיך אַ גאַנצע רייהע קראַנקהייטען, וועלכע ווירקען אויפ'ן גאַנצען אָרגאַניזם. אויף וואָס איהר זייט קראַנק, קאָן גאָר פעסטשטעלען אַ מעדיצינישע אונטערזוכונג פון אייער גאַנצען אָרגאַניזם. מיט אייער קינד דאַרפט איהר זיך ווענדען צו אַ הויט-דאָקטאָר.

61. שטענדיגער לעזער.

מיר האָבען שוין איינמאָל געענטפערט, אַז דאָס פעהלען פון גאָנאָקאָקען אין אורין, איז נאָך נישט קיין בעוויז, אַז אייער טריפּער איז אויס געהיילט. אויב דער דאָקטאָר, ביי וועלכען איהר האָט זיך געהיילט, לעבט שוין נישט, ווענדעט זיך צו אַן אַנדערען, וועלכער וועט אייך זאָגען, צי איהר מעגט חתונה האָבען איצט צי נישט.

אייער שעמעוודיגקייט האָט קיין שום שייכות נישט צו דער ווענערישער קראַנקהייט, וואָס איהר זייט אַדורכגעגאַנגען. דאָס קאָן זיין ביי אייך אַן'איינגעבוירענע זאַך. איהר דאַרפט זיך בעמיהען צו פערברענגען מעהר צווישען מענשען.

---

62. ר' משה פּ—ר.

געגען מערידען ווערען געמאַכט איינשפּריצונגען, וועלכע העלפען אָפט זעהר גוט. פערשטעהט זיך, אַז אַן'אָפּעראַציע איז אַ מעהר ראַדיקאַל מיטעל געגען דער קראַנקהייט.

---

63. מ. ש—ן.

די פּאָלוציעס, וואָס איהר האָט, וועלען אייך נישט שאַטען. איהר דאַרפט נאָר נישט מורא האָבען, דאָס וועט מיט דער צייט אַדורכגעהען. פערגעסט זיך, מיט וועלכען ס'איז ספּאָרט. מאַכט גימנאַסטיק, לייענט נישט קיין עראָטישע ליטעראַטור.

---

64. לעזער 35314. A

1) קיין מיטעל געגען אייערע גראָהע האָר האָבען מיר נישט. 2) אויב איהר ווילט זיך אָפּברענגען עס זאָל אייך נישט שאַדען, דאַרפט איהר זעהן נישט מיט איינמאָל ליגען צו לאַנג אויף דער זון. איהר דאַרפט זיך פּאַמעליך צוגעוואוינען. דעם ערשטען טאָג זיין אויף דער זוהן נאָר 5 מינוט, שפּעטער 8 מינוט, ווייטער 10 א.אַ.וו. תיכף ווי איהר דערשפּירט, אַז איהר זייט נאָר עטוואָס מיד, דאַרפט איהר געהן אין שאָטען.

---

65. L. M. און B. W, C.

קיין מיטעל געגען האָר אַרויסקריכען קענען מיר אייך נישט געבען. קודם כל דאַרף פעסטגעשטעלט ווערען, פאַרוואָס קריכען אייך אויס די האָר און שפּעטער ערשט קאָן ווערען געהיילט. דאָס קאָן פעסטשטעלען אַ הויט-דאָקטאָר.

גאָלדענע גריקען

(ראָמאַן) (105

— איך קאָן עס צופיהרען אפילו צום גהינום אַליין! — האָט זיך קומינג אָפּגערופען מיט אַ שפּאַסיגען טאָן, ווי עס פּאַסט פאַר אַ ים-וואָלף — פערשטעהט זיך, אויב דאָרט איז גענוג טיף. אַ חוץ דעם איז נאָך אַ פראַגע, צי וועט איהר זיך קענען אַרויפקריגען אויפ'ן גאָרטען.

ביל האָט אַ שמייכעל געטון:

— מיר וועלען זיך שוין אַרויפקריגען — האָט קיין מורא נישט!

מיר האָבען זיך געטראָגען מיט גערויש שניידענדיג די וועלען.

די יאַכטע „סיגול", וואָס איז פריהער געשטאַנען פאַר אונז אַ בעגאָסענע פון זון-שיין, האָט זיך געריהרט פון אָרט און זיך גראַציעז געלאָזט שווימען אין אָפענעם ים.

איך בין געשטאַנען אין דער שפּיץ פון מאָטאָר-שיפעל און מיט די אויגען געגעסען דעם שטח, וואָס האָט זיך אַלץ פערקלענערט צווישען אונז און דער יאַכטע, וואָס איז געגאַנגען אויף אַלע זעגלען.

ביל האָט אויפגעהויבען מונ'ם דנאָ פון שיפעל אַ שווערע אייזערנע שטאַנגע און דערלאַנגט זי מיר.

— אָט דאָ האָט איהר אייער כלי זיין, דזשעק איך האָב ביי זיך אַ רעוואָלווער.

איך האָב פעסט אָנגעכאַפּט מיט די פינגער דעם קאַלטען שטאָל.

אַלע מיינע מוסקולען און נערווען זענען געווען געשפּאַנט.

איך בין גרייט געווען צו בעגעגענען טויזענד שונאים, און ס'איז ביי מיר נאָר קיין ספק נישט געווען, אַז כ'וואָלט זיי אַלע צוריבען אויף שטויב.

— ביל, — האָב איך זיך אָפּגערופען — אויב מיר וועלען צוזאַמען אַרויף אויף דער יאַכטע, זאָלט איהר סענגאַטען איבערלאָזען אין מיין רשות.

— גוט! — האָט ער אַ שאָקעל געטון מיט'ן קאָפּ — פאַר מיר וועט סטייען אַרבייט מיט די איבעריגע: טוט אייך מיט איהם, וואָס אייער הארץ וועט גלוסטען.

די יאַכטע „סיגול" איז געווען אַ האַלב מייל פון אונז.

ביל האָט אַ קוק געטון אויף איהר, מאַכענדיג מיט די הענד אַ דעכעל איבער די אויגען, און צוגעגעבען:

— איך רעכען, דזשעק, אַז פאַר אייך וועט זיין געזונטער, איהר זאָלט זיך דערווייל פערשטעקען אין דער קאַיוטע. אויב סענגאַט געפינט זיך אויבען אויף דער שיף, און ער וועט אייך דערזעהן, וועט ער תיכף פערשטעהן דעם צוועק פון אונזער איצטיגען „שפּאַציר" אויפ'ן ים, און דאַן וועט ווערען זעהר שווער אַרויפצוקריגען זיך אויף דער יאַכטע, איהר וועט קענען אַרויס פון אייער בעהעלטעניש, ווען מיר וועלען האָבען צוגעשוואומען צו דער יאַכטע.

ביל איז געווען גערעכט: סענגאַט האָט מיך נישט געטאָרט זעהן.

די באָרטענס פון „סיגול" זענען געווען צו הויך, אַז מ'זאָל זיך האָבען געקאָנט אויף זיי אַרויפקריגען געגען דעם ווילען פון דעם באַלעבאָס און זיין מאַנשאַפט.

מען האָט אַלזאָ, געמוזט צוגעהן צו דעם ענין מיט כיטרעקייט:

אונזער גאַנצער פּלאַן איז געווען צו כאַפּען איהם אומגעריכט.

איך האָב זיך אַרונטערגעלאָזט אין דער קאַיוטע און געטראָפען דאָרט ווילטאָנען, וועלכער האָט זיך גאַנץ געלאַסען געגרויכערט אַ ליולקע.

אונזער איצטיגע נסיעה איז געווען אַ געוועהנליכער עפּיזאָד אין זיין טאָג-טעגליכער אַרבייט.

מיר האָבען צווישען זיך גערעדט אַ פּאָר געציילטע ווערטער און זענען ענטשוויגען געוואָרען.

איך האָב איצט פּשוט נישט געקאָנט אַריינלאָזען זיך אין אַ שמועס, און ווילטאָן, ווידער, איז בטבע געווען אַ שוויגענדיגער פערזאָן, ווי עס פּאַסט אייגענטליך, צו זיין פאַר אַ מיושב'דיגען קרימינאַליסט.

מיר זענען געזעסען שוויגענדיג, און זיך צוגעהערט צו דער העסטיגער אויסגערעכענטער אַרבייט פונ'ם מאָטאָר, און צו דעם גערויש פונ'ם ווינט.

ווי לאַנג מיר זענען אַזוי געזעסען אינטען און געוואַרט איז מיר איצט שווער צו זאָגען.

דער שטילער שוויגען איז איבערגעשלאָגען געוואָרען דורך בילען, וועלכער איז אַראָפּגעלאָפען אונטען, און אַריינגעשטעקט דעם קאָפּ אין דער טיף פון דער קאַיוטע.

— מיר פאָהרען צו — האָט ער מיר געמאָלדען מיט אַ רוהיגען שמייכעל — אויבען זענען דריי מענשען, אָבער זיי זענען, משמעות, גאָרנישט חושד.

— סענגאַט איז אויך אויבען? — האָב איך אומרוהיג אַ פראַג געטון.

ביל האָט אַ שאָקעל געטון מיט'ן קאָפּ, אַז נישט.

— נישט איהם, נישט מאַריאַ'ן זעהט מען נישט, זיי זיצען וואַהרשיינליך אין דער קאַיוטע...

איך האָב זיך אַ וואָרף געטון צום אַרויסגאַנג, ווילטאָן — גלייך נאָך מיר.

דעם ערשטען שטורעם-אָנגריף, וועלען מיר זיך פּרובען אַדורכפיהרען זאַלבעדריט, — האָט ביל געזאָגט — קומינג וועט האַסטיג אַ קירעווע טון, און פערבייפאָהרען דעם סאַמען גאָרטען. מיר וועלען זיך דערווייל אָנכאַפּען פאַר די עקען שטריק. זיי האָבען נאָך די שטריק נישט אַוועקגענומען, און אָנכאַפּען זיך פאַר זיי וועט זיין נישט שווער.

— און וואָס דערנאָך? — האָב איך אַ פרעג געטון, פיהלענדיג, אַז ביל האָט שוין אויסגעאַרבייט אַ פולשטענדיגען גענויעם פּלאַן.

— מיט אַ ציפרידענעם שמייכעלע האָט ער אַ פּאַטש געטון מיט דער האַנד איבער דער טאַש, וואו ס'איז ביי איהם געלעגען דער רעוואָלווער.

— דערנאָך וועל איך מיט דער הילף פון דער צאַצקעלע מאַכען אָרדענונג אויף דער שיף אויבען, און ביני לביני וועט איהר מיט ווילטאָנען אַראָפּלאָזען זיך אין די קאַיוטעס און אַ זוך טון מאַריאַן, דער שאָפער וועט דערווייל אָפּשטעלען דאָס שיפעל, צובינדען זי צו דער יאַכטע און צוזאַמען מיט קומינגען אַנשליסען זיך אין אונז.

(פאָרטזעצונג קומט).

פון יוד. לעבעו איז אלעקסאנדער

(פון אונזער קארעספאנדענט)

אונזער שטאט איז א שם-דבר מיט דעם פרידליך צוזאמענלעבען פון די בירגער יודען, פאלאקען און דייטשען. דער אומשטאנד איז צו פערדאנקען די גלייכמעסיגע פערטרעטונג פון די בירגער אינ׳ם האנדעל און פאבריקאציע, און אזוי לאזט עס זיך לייכט בעמערקען אויף אלע געביטען פון עפענטליכען לעבען אין שטאט, הן אין פאליטיש-געזעלשאפטליכען, הן אין פריוואטען, וואו די בירגער, מיט קלענערע אדער גרעסערע אנטאגאניזמען לעבען זיך צענויף. אויף איין געביט, איז אבער שוין ווייט-ווייט נישט קיין פריד-ליך צוזאמענלעבען, דאס איז אויפ׳ן שול געביט.

אלגעמיינע פאלקס-שולען זענען דא פערהאן 3, פון זיי איז איינע א אויטאנאם דייטשע, מיט דייטשע לעהרערשאפט און א דייטשען שול-לייטער א.א.וו. די אנדערע צוויי זענען פאר פוילישע און יודישע קינדער געמישט, מיט א דורכאויס פוילישער לעהרערשאפט און פוילישען לייטער. און דא ווערט געפיהרט די פאליטיק פונ׳ם אסימילירען דאס יודישע קינד מיט כלערליי מיטלען. אנהויבענדיג פון צונויפמישען יודישע מיט קריסטליכע קינדער אין געמישטע אפטיילונגען און פערענדיגענדיג מיט שאפען אזא אטמאספערע, אז דער יודישער רעליגיע-לעהרער איז געצוואונגען צו פערלאזען דעם פאסטען.

און אזוי שוויגען כסדר יודישע עלטערן און יודישע עפענטליכקייט בכלל, נישט מאכענדיג זיך וויסען אויף דעם סקאנדאל, וואס בעת א לעקציע פונ׳ם רעליגיע-לעהרער, דערצעהלט א יודישע שילערין מיט דער גאנצער זיכערקייט דעם „פאקט“, דאס יודען געברויכען בלוט אויף פסח און ווען ס׳קומט אויס דעם לעהרער צו אינטערוועניר{ע}ן אין דעם ענין ביי דער שול-לייטערין, ענטפערט זי איהם, דאס ס׳איז גאר קיין חידוש נישט, ווען יודישע קינדער געברויכען אזא גלויבען, ווייל... די גאנצע ציוויליזירטע וועלט גלויבט דארין...

דער שול-לייטער פון דער 2-טער געמישטער שול ווידער, פערענטפערענדיג זיך אויף א עלטערן-פערזאמלונג וואונדערט זיך אויף דעם רעש ביי דער יודישער בעפעלקערונג: איז דען דאס גלויבען אין געברויכען דורך יודען בלוט אויף פסח אזוי שעדליך? — הלמאי דאס גלויבען פון נארישען פאלק אין דער לעגענדע פונ׳ם שווארצען האהן א. אז. וו. ?...

יודישע קינדער קומט דערווייל אויס שלום מאכען מיט׳ן גורל און כסדר זיך אסימילירען און ליידען פון פערפאלגונגען, דען יודישע קינדער זיצענדיג צוזאמען מיט קריסטליכע קינדער, לערנען בלויז 5 טעג אין וואך, אינדערצייט ווען יענע לערנען 6 טעג אין וואך. און ס׳ווערט במילא אזוי ארום רייף די טענדענצען פונ׳ם שול-לייטער דאס יודישע קינדער מוזען נעגען זייער ווילען בעזוכען די שולע אום שבת.

כדאי דערביי צו דערמאנען דאס די צאהל יודישע קינדער אין דער געמישטער שול בילדען ארום 50—60 פראצענט פון דער אלגעמיינער צאהל קינדער.

די עלטערן-פערזאמלונגען נוצט אויס די שול-לייטונג צו פראפאגירען אסימילאציע און דער הויפט צו בעאיינפלוסען די עלטערן צו שיקען זייערע קינדער אום שבת אין שולע.

יודישע עלטערן דארפען איינמאל פאר אלע-מאל זיך ערנסט פערטראכטען וועגען גורל פון זייער קינד, און א סוף צו מאכען צו אט דעם קאטאסטראפאלען צושטאנד פון די יודישע קינדער אין שול.

ש. ח—ר

היינט „אטעלא“ צום לעצטען מאל אין קינא „סירענא“

מיט א גרויסען ערפאלג ווערט דעמאנסטרירט אין קינא „סירענא“ די בעריהמטע טראגעדיע פון שעקספיר „אטעלא“. די הויפטראלען קרעאירען עמיל יאנינגס. ווערנער קראוס און ליא דע פוטטי. אלע קינא-ליבהאבער ווענען זיכער אויסנוצען די געלעגענהייט און קומען זעהען דאס גרויסארטיגע מייסטערווערק, ווייל היינט געהט עס שוין צום לעצטען מאל. דאס בילד ווערט בעגלייט מיט א פערשטארקטען סימפאנישען ארקעסטער.

מעלדונג.

אכטונג, פריזיער-ארבייטער!

היינט, מאנטאג, דעם 19 אויגוסט, פינקטליך האלב 8 אווענד, קומט פאר אין אייגענעם לאקאל פיעטריקאווער 79, א וויכטיגע טאג-בעראטונג וועגען בעניטען אנגריף אויפ׳ן 8-שעה׳דיגען ארבייטס-טאג און זונטאג,רוה. צוליב דער וויכטיגקייט פון דער בעראטונג טאר קיין איינער נישט פעהלען.

די פערוואלטונג. 8250

בוכהאנדלונג ב. בערלינסקי

ס׳איז אנגעקומען

ברונא יאשונסקי „איך פארברען פאריז“

אנשטאט דעם פרייז 5 זל. נאר 2.95

עריק רעמארק׳ס „אויפ׳ן מערב קיין שום נייעס“ איבערזעצט פון באשעוויס.

אנשטאט 3 זל. נאר 1.50

בוכארינ׳ס טעאריע „היסטארישער מאטעריאליזם אנשטאט 15 זל. נאר 5 זל.

7 בענדער די בעסטע ווערק פון מאקסים גארקי „מיין קינדהייט“, „צווישען מענשען“, „מיינע אוניווערסיטעטען“, „מאלווא“, „אומעט“, „קאנוואלאוו“ און „די מוטער“. אויף גוט פאפיר, 2440 זייטען אנשטאט 57 זל. נאר 24 זל.

אויך א גאנצע רייהע אנדערע ביכער אויף האלבע פרייזען צו בעקומען אין דער בוכהאנדלונג

12 נ. בערלינסקי 12 אלט-שטאדט

אין הויף 2-טער שטאק, לינקע אפיצינע.

לעטשניצע פון דאקטוירים ספעציאליסטען און דענטיסטישער קאבינעט.

זשעזשינער 11, טעלעפאן 37-63

אפען פון 9 פריה ביז 7 אווענד.

ד״ר איזמיך נאז, האלז, אויערען קר.	4½—3½
ד״ר קערשנער קינדער-קראנקה.	9-11 3-4½
ד״ר שיפמאן אינערליכע קראנקהייטען	12—2
ד״ר לוביטש הויט און געשלעכט-קר.	12½—1½
ד״ר שפיזגעלד נערווען און גייסטיגע קר.	1—2
ד״ר גאלדבלאט אויגען-קראנקה.	12½—1½
ד״ר חיים כירורגישע קראנקהייטען	2—3
ד״ר שמערלאווסקי פרויען-און געבורטס-הילף	4½—3½

אנאליזעס, שפראך-שטערונגען ווי שטאמלען א.א.וו. פאקען-שטעכן, קינסטליכע בערג-זון-בעשטראהל. איני-שטריצונגען, מאסאזשען, עלעקטריזאציע, אפעראציעס. אויף פערלאנג ווערען אויך וויזיטען געמאכט אין שטוב. אין לאבאראטאריום ווערען אנגענומען אלע ארט אנאליזען, אויך פלעגמע און בלוט

אימפונגען נעגען שקארלאטין.

ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געווארען

א רענטגען-אינסטיטוט.

ד״ר לאזשינסקי סטאמאטאלאג

צאהן-ארצט 10—1 3—6

ק׳נסטליכע צעהן, קאראנען, מאסטען א. ז. וו.

די לעטשניצע איז אויך מעטי זונטאג

שיילעטצען

צו מעסיגע פרייזען צו בעקומען ביי

פארזשוטשקא, האמיעננא 5.

Dr. med. M. Kerszner

קינדער = קראנקהייטען

זשעלאזנא 16

טעל. 51-96

צוריק געקעהרט

נעמט אן אין דער לעטשניצע זשעזשינער 11

Dr. med. H. LAJCHTER

צאהן-כירורג

דיאסלע־, קין־, גימען־, און צונג-קראנקהייטען.

Konstantynowska 9.

telefon 49-66

od 1½—5 po poł. 4604

Dr. med. W. EYCHNER

גינעקאלאג-אקושער

זגערזשער 11.

טעל 34-72

נעמט אן פון 6—8 אווענד.

Dr. med. M. Maślanka

choroby nerwowe i umysłowe

Piotrkowska 120

tel. 47-72

POWRÓCIŁ

אשטוב מיט אקוך

מיט בעקוועהמליכקייטען איז פון זאפארט צו פערדינגען. צו ערפאהרען ביי בריטשטיין, נארוטאוויטשא 31. טעל. 42-47. 8749

ס׳איז געפונען געווארן

א וועקסעל אויף 100 זל. אויסשט. בלומענפעלד, זשירא ווייסלער, צאהלבאר דעם 18/8 1929. אפצונעהמען ביי א. שווארץ, אל. 1. מאי 29 געגען אנאנס-קאסטען.

טרייבערינס

צו בוימוואל און צו זייד ווערען געזוכט. צו ווענדען זיך ביי וויעזשביצקי, פולנאצנא 11. 8748

עס איז שוין צייט

דאס אלע זאלען וויסען, אז טריקא-וועש אויף קילא ווי אויך רויה-שטאף, פון וואס יעדער קען זיך זעלבסט מאכען בעקומט איהר נאר ביי דער לאנג-עגזיסטירענדער פירמע

H. SKOSOWSKI, Łódź

NOWOMIEJSKA 29, tel. 40-41

צו די ביליגסטע פרייזען, ווייל איך ארבייט דאס אליין אויס.

Bank spółdzielczy okręgu Szajblera

dla drobnych kupców i rzemieślników w Łodzi

Sp. z ogr. odp.

Komunikujemy Członkom naszego Banku, że 15 września r. b. odbędzie się

ZEBRANIE CZŁONKÓW BANKU.

Członkowie Banku otrzymają specjalne zaproszenia.

Zarząd i Rada Nadzorcza.

PALMA-PATENT

וויכטיג פאר לעטניקעס

אנשטאט זיך צו בארגען א בעט אויף אבנוץ-געלד קויפט בעסער פאר׳ן זעלבען געלד

אנ׳עכט פאטענטיר׳ט בעט מיט א מאטראץ

PALMA-PATENT וואס איז פערזעהען מיט דער שוץ-מארק

פאר וועלכען מיר גאראנטירען אויף 3 יאהר.

אויסערדעם, בעזיצען מיר שטענדיג אויף לאגער אין א גרויסען אויסוואהל

ניקעל-בעטען, אמעריקאנקעס,
ניקעל-קינדער-בעטען, קינדער-וועגעלעך,
טיש-בעטען, קינדער-בענקעלעך
מעטער-מאס, אויף רעדלעך.

מאטראצען געבעטע, שאסקאווע און קאנאדיסקע קאזעטקעס און טאפטשאנעס

בעט.: בעטלעך מיט ווענטלעך ווייס און ברוי[illegible] זל., פאלאווע-בעט. 14 זל.

רעעלע בעהאנדלונג. פאבריקס-פרייז [illegible] טאליגע רעפעראטורן.

הורט לאדז, פאלנאצנא 24, טעל. 31-85. דעטייל

דער קונסט-פאטאגראפישער אנשטאלט

„PARISIEN“

30 פראנציסקאנסקא 30

נעהמט אן אלערליי אויפנאמען — פון — מצבות — אויפ׳ן — בית-החיים

צוגענגליכע פרייזען. סאלידע אויספיהרונג.

די אויפנאהמען ווערען געמאכט מיט ספעציעלע קונסט-אפאראטען

MIEJSKI KINEMATOGRAF OSWIATOWY

Wodny Rynek (róg Rokicińskiej).

Od 13.8. do 19.8. 1929 roku

dla dorosłych:

POCIĄG-WIDMO

TAJEMNICA STACJI KOLEJOWEJ

według głośnej sztuki A. Ridley'a „Pociąg-widmo“

dla młodzieży:

Pat i Patachon

w komedji

Jako strażnicy cnoty“

כי ימצא בקרבך איש או אשה אשר ילכו

וואס קלערען צו געהן אין אנ׳אנדערע ביורא

ודרשת היטב והנה אמת נכון הדבר, והגד להם זאלסטו זיי זאגען

אז נור אין ביורא ביים י. מאנעלא רעכטסקאנסולענט

17 פיעטריקאווער 17

52 זאכאדניא 52

טעלעפאן 48-79

ווערט געווויסענהאפט ערלעדיגט און געשריבען אלע סאנדאוועס זאכן, ביטעס, קלאזולעס, זאבעופיעטשעניעס אויף אלע שטעט אין פוילן, קארנע אין ציוויל אפעלאציעס, אדוואלאציעס, אינטערציזיעס, ספעציאליסט פון שותפות-אקטען, איבערזעצונגען אין אלע שפראכן.

מיט אכטונג

י. מאנעלא, פיעטריקאווער 17

דורכגאנג זאכאדניע 52.

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאקטוירים-ספעציאליסטען

זאוואדזקא 1.

נאר פאר ווענערישע הויט-קראנקה. און מענער-שוואכע אנאליזען פון בלוט און אוריאנאליז אויף סיפיליס און טריפער, קאנסיליום מיט ספעציאליסטען פון אורא-לאגישע און נערווען-קראנקהייטען.

[illegible]וארץ-לאמפ. עלעקטרישער [illegible]-סאבינעט קאסמעטיק.

— — עפענט פון 8 פריה ביז 9 אווענד. — —

פון 11 ביז 12 ביי טאג און פון 2 ביז 3 נאכט.

[illegible] א פרוי-דאקטאר נור קינדער און פרויען

זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכטימאג.

— בעזונדער ווארטע-צימער פאר פרויען. —

וויזיט 3 זל.

אבאנעמענט-פרייז: פערן שטאט—18 גר. פרייטאג און ערב יו״ט—24 גר. אין דער ווינטער 5 [illegible] אין [illegible]—40 „ „ „ „ „ 60— „ „ „ „ 4 „ [illegible] 12— „ „ „ „ 18— „ „ „ „ 8 „ [illegible] ליניע פון דער שפאלט 50 גר. [illegible] 100 [illegible] 10 גר. א ווארט

אבאנעמענט-פרייז: אין לאדז — 5 זל. א חודש מיט [illegible] א חודש; אין אויסלאנד — 8 זל. [illegible]

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat“ Spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg.

Czcionkami i druk „Najer Folksblat“ Piotrkowska 21;

Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman.